

ספר

מגיל דוד

חלק ראשון

ממנו יוצאים חמשה קולות משיבי-נפש הנקובים בשמותם. ואלה הם:

- א קול שופר אמרות שהורות, דברי סוּסר והתעוררות, במשלים עריבים, לשבח שמברכין ריח אלול, ולפני חקיש.
- ב קול ששון דרושים נחמדים למועדים ולרגלים, משוככים זהבי-ופי המשלים, לשבת הגדול, ולחנוכה, וד' פרשיוח, ולפורים.
- ג קול שמחה ע"ד שאמרו הסקובלים, קוביה חדי בפלפולא' מנסנים אחרים מחלק הפלפולים, ומעט שוית שפלפתי עם הגדולים.
- ד קול עוז זו התורה שנקראה עוז' סהוך חבורי הגדול עה"ת הוצאחי נרגנים אחרים, דברים יקרים ונחמדים.
- ה קול גדול כעין חקיעה גדולה, בו יבואו דרושים לכל יומי דכלה, ולחנוכה ביהמ"ד והנוכח הבית ובדומה לאלה.

בחמלת דו' עלי זעירא דמן חבריא

דויד ארי אבד"ק קריפטש ע"נ סאן יצ"ו.

בעמח"ס. ויקנן דויד, מגדל דוד, גם פירדשי פותח שערים, שערי אורה, מעשים טובים, על השערי ציון. (סרר יחוסי סבואר בההקדמה)

נרמס בשנת "קול מבשר טוב!" (לפ"ק) בעיר פיעטרקוב
אצ"ר דוד קאפעלמאן נ"י פיעטורסקי 61.

KOJL DOJDI

Wydawca Rabin Dawid Ułri

Krzywca n./S. obok Przemyśl. ~~~~~ Przedruk wzbroniony.

Printed in Poland

This Sefer has been made available by:



5314 13th Avenue
Brooklyn, NY 11219

TEL. (718) 972-0777
FAX. (718) 972-0178

A deluxe bound copy of this sefer is available at:

Biegeleisen Hebrew Book Store

4409 16th Avenue

Brooklyn, N.Y. 11204

(718) 436-1165

הספר הזה צולמה על ידי אחים גאלדענבערג

וניתן להשיג ממנו טופס מכורך, במחיר סביר, אצל:

בימ"ס ביגלאיזן

4409 16th Avenue

(718) 436-1165

למען אחי ואחיותי ארברה נא שלום וברכה!

כבוד אחי המושלג וי"ת כו" מ"ה גרשון נ"י, ה' יבנה ביתו בקרב. ואחי המושלג בתויד כו" מ"ה צבי אלימלך נ"י ע"ב ש"י ה' ירים קרנו בכבוד. וכבוד אחי היקר והנעלה, אדם המעלה, יוש הרץ ושמן סמרה ישעי' נפתלי נ"י שוי"ב בעיד דינאב ע"ב ש"י, יחזקוהו ד' ויאמננהו וכולם יתברכו ממעון הברכות. אחותי הצ"ח מרת ליכנד ת"י ואחותי היקרה המשכלת מרת רבקה רחל ת"י הן ובעליהן וי"ח ש"י יסאו ברכה מאת ה'. גם לרבות אשת מרה אם הבנים הצ"ח מרת שפרה ת"י וגיטלי הצ"ח וכו' מרת רבקה פרענקל ת"י וי"ח שיחיו תתברכנה לנצח בברכה שלימה. כוס של ברכה אשא לכבוד גיטל זצבנד עסקן בסצות הנגיד וחסיד מרה יעקב מאנדעל נ"י ספרעמישלא ע"ב ש"יחיו. ולגיטי הנכבר וכו' מרה חיים שפינער נ"י ע"ב ש"י ולגיטי הנכבד החסיד מרה אהרן מעהלער נ"י ע"ב ש"יחיו. ולגיטי המושלג בתויד ובהסירות מרה אברהם גאללער נ"י. ולגיטי הנכבד האב"ן מרה יהודא רעטיג נ"י ע"ב ש"י. ולכ"א המשלם הנגיד כש"ם יהושע העשיל ראטה נ"י ע"ב ש"י כולם יתברכו, וכל אשר יעשו יצליחו.

המחבר

ואל"ה יעמדו על הברכה אשר סייעו אותי בסיוע שיש בו ממש להדפסת ספרי זה, ה"ה כבוד גיטי המושלג בתורה ויראה איש חסיד כש"ם דוד גאלער נ"י המתגורר בנעריאק (בברוקלין) והנגיד מזכ"ד בשמו דברי טוב מ"ש על מאמר ריב"ז (אבות פ"ב) רואה אני את דברי ר"א ב"ע מדבריכם שבכלל דבריו דבריכם. דעה התורה מתחלת בכו' ומסיימת בכו' ומצטרף לאתון לב. ע"כ ראה את דברי ר"א ב"ע שאמר לב טוב כי זה רומז לתורה היא מקור כל הטובות כמש"א אין טוב אלא תורה. וזהו סודתו שבכלל דבריו דבריכם. שהתורה כוללת כל הטובות הפרטיות. וממלא בהפכו אמר ג"כ לב רע. היינו מי שפורש מה"ת ומגלה פנים בתורה שלא בהלכה אין רע יותר ממנו, וע"ז אמר ג"כ שבכלל דבריו דבריכם ומובן. (ואתו הסליחה מה שלא יכלתי להדפיס יותר מהז"ת שלו כי קצרה היריעה מהכל) יברכהו ד' אותו ואת ביתו בברית גופא תהורא מעליא ונחת ינחת מכל יו"ח. וביחוד יעמד בנו הנדיב וכו' מרה אברהם גאלער נ"י על הברכה הוא וב"ב וכל אשר יעשה יצליח:

וכן יבדך גיטי הנגיד הנכבד מר פייבל בילליג נ"י עם רעייתו הגבירה הנכבדה טובת-לב מרת רעכטיש ת"י ה"ם וי"ח ש"י. ויברכם ד' בעושר ואושר וינשאם מעלה מעלה.

המחבר.

מודעה רבה.

בכל מקום שנזכר בספר זה מלת נכרי או עבו"ם, או גוי, עמים, או או"ה הכותה על אומות הראשונים עובדי כוכבים ומזלות שלא הכירו את ה' ואל מעשה ידיו לא הביטו, ובמעשיהם ועברתם ה' השחתת עליהם, ששרפו גם את בניהם ואת בתותיהם ליראתם, לא כן האומות שאנחנו דרים בתוכם בימים האלה חסידים בצלם. הם נותנים כבוד לד' ולתורתו. עושים בישונו של עולם ומאמינים באחד האמיתי ומטיבים עם הבריות. ואנחנו חייבים לדורש בשלומם כאמור (ירמ' ב"ט) דרשו את שלום העיר אשר הגליתי אתכם שמה והתפללו בעדם אל ה'. וכמו שנה' (אבות פ"ג מ"ב) הוי מתפלל בשלומה של מלכות.

המחבר.

נסדד ונדפס בדפוס של ר' דוד קאפעלמאן פיעטקוב.

Składano w zecerni D. Kopelmana, Piotrków-Tryb. Piłsudskiego 61.

Odbito w drukarni „Popularna” Piotrków 1925 r.

הסכמות

השתקה של ההסכמות ומכתבי תהלה אשר השנתי מגאונים וקדושים
בעת הוציא לאור את ספרי ויקונן רויד בשנת תרנ"ו (לפי)

ב"ה ב' יסדר דמין ייטב דן. התארכת ימים.
באקאווסק.

לכבוד ש"צ ידידי המרקיף ובני המשולם
במעלות ומחוז מוטום מכס ונבון יושב שמו
הטוב רויד כ"י.

הנה זה שטופוס שמים אשר לתראה עיני ה' הפלים
מה שרשק הספר רב בדברים היואים מן
סלב על א"ז הרב הישק סידור ופרישא תמים בדרכיו
כמחמ מ"ה אברהם ז"ל האנדק קריפטש וטופט
דבריקס הנשימים בעיר. ובעת בקשתך שוו להפיד
בכחז מה שאמתי לך בע"פ. כי לרונק להדיס
כמאמדים למוצה נשמה א"ז למזכרת טולם. והנה אף
שאין דרכי בדברים כאלה כי מי אנכי. אולם אהבה
סקלקלת השורק. ע"כ גם אלי המהסכימים. ובפרט כי
נאה דורש וזהו דבר המעוררות למשוכה:
ידיך דורש והמלפה שחולק לעטוק במורת ה'
בכרזכה כאלו נפקך.

הק' מאיר יהודא שפירא.

ב"ה ה' נצבים דויקוב.

כמ"ס לכבוד האנדק המרקיף הסחיד, מושלם
במעלות ובמחוז מורס דוד כ"י.

ראיתי את ספרי ויקונן דור" אשר דרש הספר מר
על א"ז הישק סידור ופרישא
טורירא ז"ל אנדק קריפטש. ואשר ביקש מאחי להם
הסכמותי, מלאחי מטקוב. ישן זה בעלטה ביקשם כנכסי
דך עיר קריפטש בא א"ז ז"ל לבקנטי ביכלי וריותי
טועג ונדשן תשקע נפשי בראותי רב גוברי במורה
ועתה לדק ה' להפילא. ואף כי ה' כנן מאה בכל
זאת מוחו ושכלו ה' ללול חן. והרבה דברתי עמו
מספור נדיקס. לזאת ראוי הוא ובנין לפשות לו עס
ומחורה נלח, ושיינתי במחורו הג"ל והוטבו דבריו בעיני.
ע"כ גם די תקון עמו להסכים להפילא ע"פ סלב.
סכנה"ה ליכסי תרכ"ו.

יהושע הורוויטין.

ב"ה

כן בא אלי ידידי הרב האנדק המרקיף ובני יראה ה'
אולרו, ששולחא דיהוסא כש"מ מ"ה דוד ארי כ"י
מפ"ק. והראה לי ההספר אשר טעו בקבל עס' במר
עפש על סעוד זקנו זקן שקנה חכמה הרב סה"ג תמים
במפשיו המפורסם בטעם לדקו ובידאמו הקודמת להכמות
כש"מ מ"ה אברהם ז"ל אנדק קריפטש הסאדון
לשרי. ובמיועשי ומכירי קאמינא, אשר שטולס ממדרי
סאורס לא מש. וגושו ומחכבו אדרי הסורס זכרו ילך
בעדוט. ונפש דוד. ברעט. לזכות לפסלמס אטמו לזכות

לכבוד טוב בטולם להוליא ע"פ סלב הטבה. והנה גם
אחי דרש להגיד לאדם ישרו כשפר כח רבים לאשר
מסחופק בגלי כ"י אהן מהויו עליו להסכים ע"ד כי
נפשו, ואף כי ידפתי פרטי מה כתי כי חילק להיות מן
המסכימים. אך למשן כבוד וקני וכדו אשר חביב עלי
עד מחד. סניו מבטל רלוי. יאמר י"שך כחו וחילו
לאורייתא. כי הוא איש מהיר במלאכתו מלאכה שמים.
פריו למאלל וטלבו למרופה. אחיו אחרי יושב לכל
סוני חכמה מלאים זו ומפיקים ננה. ואלפס אשר דבריו
הגמדים בלשון לא ומחולא ימלאו מן בעיני הסקראים
וההוגים בהס.

כ"ד הכותב לכבוד השורק ולומד"י יוס' עש"ק
לסדר כפר לעמך ישראל תרכ"ו פה פרעמישלא.

הק' משה מיוזרש

בסגאון מוהריח"צ ז"ל האנדק סניל.

ב"ה יום ר"ח שבט דס' וד' נתן את חן תרדן (לפי)
פה העדיש.

ישפות שלום ממחומים לש"צ ידידי הרב
המופלג בכבוד ויראה איש משגיל ובנן
לח הלשון מ"ה דוד ארי כ"י יוצרה לפה.

את ממזכרתו הנשים השנתי טבוע הסברה לכוון ולא
שייכו בו עד הלום שאירע מקרה שמהה וילעם
ר"ל והוכרתי לעיני דברים סלנרכים לזה. לזאת אחרי
לנפשי אלך ואפיין בהיקר' ג"כ וראיתי בו דברים
נחמדים, ומחוקים אחרותי, ומחברותי יסרו על אזני
השכל ובלמות שטינו. ורוב מוחות אשלמה לו עטר זה.
ואם ירצה כמ"ה אשלמה לו ג"כ מחברו בני יוסף ובני
בויטמן הגאמרים ממקור לב.

דכרי ידיו ש"צ המזכרו ככה"ס

יוסף בנימין רייך האנדק העליש.

ב"ה ה' חמוז תרנ"ו לפ"ק טשערטאוויץ.

לכבוד האנדק הרב המרקיף ובני. דמי לפלדא
דמותי קלא, ונביס וסליק לשילא. כ"ש
מ"ה דוד כ"י.

ספרו הגיע לידי ומלאחי בו דברים על טעם, וש
מקום תקאי כי לפי רוב השקים ירבה מקמתו.
במורס ה'. ולחילא רבא יעשביה, עלה יעלה מעלה
מעלה לשם ולהללה. כנפש המחוב חכמי מורה ומחכבד
ככבוד.

בנימין ארי' הכהן ווייס

אכופר"ק ובגלי.

ועתה יבדלו לחיים טובים וארוכים והגאונים והקדושים אשר
נתנו מהודם עלי בערת ההוא בנציאי לאור בעזהיית את
ספרי קול דודי הנכחי.

פינחס טדערקסי
מאיספירא
פרעמישלא.

ביה יום ד יום תרצ"ה.

שוכטים לכבוד ידידי הרב הגדול בטורע
ובחסדות, מושלם במעלות וזדות, מוסר
מנוט קדושים, ארלאים ומרשישים, כ"ח
מ"ה דוד ארי שליט"א אבד"ק קריפטש.

אחרשכ"ת.

מכתב עם מבורו פרי משמוחיו
ימן כעני. ושיימי בו כן בהלכה
וכן באגדה, ומלאחי בו דברים טובים ונכונים, ראויים
לפלות על שלמן מלכים, ואשר ביקש ממני לימן לו
הסכמה, הקשה לשאל כי אין דרכי לעמוד במקום
נזילים ולפלות בהסכמה, ומה גם כי נדר גדרתי בעדי
בענין זה משעמים הכמוסים ממדי, והנני מצרכי שזכה
ה' להואל מחשבתו מכה אל הפועל, וימורו ה' בעדו
לפוכה שיטה חמת שומרי תורה ולומדי, ויזכה לפשות
למורה ז"לים ופרמים, וזים הפתלוח נחיצות ודרכים.
והנני יודו הדוש כ"ח בהסכה ומכרכו שיקבל
אם יע המלות, בכשרות ודלות, ויזכה לבער כל
תמירא, בנר מטה ואור תורה, ומנה נפקין בטובין
דאשא וזיקוקין דגורא.

פינחס ברורב המפורסים
מ"ה סררכי וזלה"ה.

ביה קראט, מ' למביי תרצ"ה.

שוכטים אל כבוד ידידי הרב כנאון מריף
ובק ננש"ק כ"ח מ"ה דוד ארי שליט"א
אבד"ק קריפטש י"ז.

אחרש"ה מ"ו.
מן כל יקר רחמי טויו אוה קונטרסים
מחבורו, קול דודי נממד ונטיס.

כדרכותם וכמסמרות נפושם, אוהבי תורה והוגי ימלאו
בו פעשופים, אמירא יא ונדא יא, מילי ממדא, בקראי
ומנא, הרואה אומר בקרא, דרושים ערכים ופלוסופים
מדיס ומתוקים, עם הקדמות נעלות השוקים, בעתים
מוקקים, ומ"ס יעשה מיל ביערלא לשם ולמלה, במדך
עם סגולה, ואני חפלה לטרא עליה, שיושיבה על מי
מנומת, כשוכב שמות, ויזכה להרבות עוד נעיונות
בכרס הסורה, מתוך שמחה ואורה, כנפשו הקסורה,
וכנפש יודו מרדכטו למוכה.

שמואל פירערך אבד"ק הג"ל.

יחד עם הסכמתו שלח גם סכתב וזה.

ביה, כבוד ידידי הר"ג שליט"א.

שורא חי ל"ח הקארעקטפן תורה עם הסכמה
כמבוקשא, ובמאחרתי עד כנה מפלח טרדות
שונות שלח הרשני בעת לעיין ולליין, אולם פתח יס
לו משלומין והיוס עיינתי בדרכי העתים ומלאחי בהם
כמה דברים טובים, ולא אכחז כי עיינתי בעטברה
בפלאח כפלטונו באנוח דמלה של סבל ולא אוכל
להלוס כמ"ש למדך ק"י השי"א על מוס' סוכה משתח
השקיערין נשחמחו צימו אכלו של משה הא חובאר
(ביומא דף פ') שכמוס וזית דית של יעב"ז מרו ויסחוס
והיינו כדא"י (במחורו דף ט"ו) דהרבה הלכות נשחמחו
צימו אכלו של משה ושמתיאל בן קנו המירין מתוך
פלטונו והיו השקיערין א' מהס לפי הגמ' יומא בג"ל.
ולפ"ז שפיר הקשה בג' רר"י דבעת שגזלו לא"י עדיין
לא ידעו השקיער של אכילת מזה וא' החדש, אבל
השי"א שפיר הקשה על מוס' סוכה דלכך לר"י הכרייתא
לפעמא דבל חאכל מןן דרו משום מהלכ"ב ה' אשכח
לומר שדל"ח כיון דפתח לוי יודפין השקיערין דכ"ס
דית של יעב"ז מרו ויסחוס (*) וז"ל.

והנני יודו דו"ס בלוג"מ בג"ל.

* נמשכתי אמר דבני, חדושי גאונים* שסביב הפ"י הנדפסים צוילנא. (במחורו פ"ו) עם מחלק דאם עבר
וזן קול למשל אם ה' יהושע מחזירן והיו ימים מוטעים שנשחמחו לא ה' מלאח כחדשים, ולכן לא
אמר יהושע שאין נביא רשאי לחדש דבר משה דכמתם לא שמי' חדוש, אך שמואל דעבר זמן רב חפסיריה משה רבינו
פ"ה אם ה' חזקו היו חרשות מסתו לבני דור המדבר כי לכך אמר אין הנביא רשאי לחדש דבר משה ומה
שהחזיר שמואל בן קנו היינו לוחק חפ"ה גז"ל, ונשחמחו ג"כ עכ"ל, יהואח מצדויו אלה דלאה הכללות לא החזיר
שמיאל וגם שיעורין כלל, ולא החזיר כ"א הק"ו וגו"ש, ומחיה כבוד הדת גאוש חסוב גם על המחז"ג:
וכשאני לעצמי לא ודתי להבין באמת מ"ש (ביומא ד"פ) שכמוס וז"ל של יעב"ז מרו ויסחוס, הלל זה סותר
למ"ש במחורה עם אלה המצנע שאין נביא רשאי לחדש דבר משה, ועם מדבר ג"כ מההלכות שנשחמחו
צימו אכלו של משה, ואך יתכן מ"ש עם אשפ"כ המירין שמיאל בן קנו (והחז"ג מברין זה) ויענית ומלאחי:
ומצאתי נביא לחדש"ה עם משה אל ליהושע כי ר"ל שאל מן השמים וידועך ההלכות שנשחמחו ושי"א לא
בעים סוה ודמחמ עם דבר אל ליהושע כי ר"ל שאל מן השמים וידועך ההלכות שנשחמחו ושי"א לא
ניתנה לכרעם בפסוקים עפ"י כבוד כ"ן פורה משה והוא הענין בעלמו שהשיב שמואל ופנחס אין נביא רשאי לחדש
דבר משה והיינו משחמח משה לא יעמן לשם נביא לחדש מן השמים אלא ניתנה להחכים, אם למחא אם לחדש עפ"י
כבוד עכ"ל, וזה מודק מאד מן שאלוח בלשונם ואמרו (ביומא ד"פ) כ"ד של יעב"ז חיקק"ו, ולא אמרו שמיאל
כמו"ש במחורה עם אשפ"כ המירין שמיאל ב"ק, ימן כי בעלמו לא ה' יכולת ב"ו לחדשם ולהחזירם שאין הנביא
רשאי לחדש דבר, אמנם הוא וזים דיש כרעיש עפ"י ברוב, וזה מרומם בעג"ל, פמורה בג"ל שאמרו אשפ"כ המירין
שמיאל

ביה דוקא יציא.

לכבוד דינאוכ בני בני הרב ז"ל המפורסם
בצ"ש מר דוד ארי שליט"א אברק קריפטס
י"ז.

את טעם מכתבו עם הרבה קונטרסים מספרו. קול
דודי קבלתי. ואשפי שמרוד אבני כמה בהדפסת
ספרי מנחה סולת ח"ב על המלות. ובני לקחתי לי
מועד ושבתי בדבריו. ונכתיי מחד מחודשי תורתו
התלואים וזו בחיפופ ובקלות וראיתי הם לאדפוס
אדרת. וירא ישרים ויתענו על פלפולו הקירים יבי ד'
עמו דליצרון משעתח בעלמא. פלפולו חריפא והלכתא
בנכתא. למנן כי גידול תורה ויאדרי.

ואני בזה ידיו הודש"ת ומוסם באהיר
ובאבהת טולס.

דוד צבי זעהומאן אברק הגיל.
די טיוח תרצד זלפי.

ביה מאניסטרשיץ יציא.

שלום וברכה וכל טוב סלה לכבוד יודי
הרב הגאון המריץ ובן חכם וסופר. אשכול
הכופר. שלשלת היחסין המפורסם כתיב
מרה דוד ארי כי האברק קריפטס י"א.

נתכברתי ביקר תפארת מכתבו הנכבד ביחד עם
העלים לתרופה אשר שלח לי כתיב
מספרו אשר מודפס ועולה מעט מזהה אשר זה שמו
אשר יקרא לו. בקול דודי המיוסד על הדעות ופלפולים
ומעט שרית. וחילה פני לשים פניי בהם ולעלות בהסכמה
עליהם. לפשות רשט פתולי ואחיש ואחיה לאחוז בכסתי
פני להניד לאדם יקרו אשר מאו יעטווי כי כבר מלאה
ידו לאסוף בחפזו תורה ומחמה. וכאשר עיינתי בחידושו
ויקרים בהלכה אגודה חמותי ראיית אור, נכתיי מחד
לשופע. קול דודי מהתקן ברחבה בעמקי ים התלמוד
להעלות פנינים יקרים. ונפשו אותה ועש לעשות ימים
ופרחים לתורה, פלפולים שרים ודושים נכונים למואלץ
דעת, ותמחתי מחד לראות כי הוסף לעשות חיל בתורה
די החימה, וידו רב לו לפלפל ולהסכל בחיובים וגם
דו"ש טוב לעמו דובר בשפה בתורה, הגדיל תורה
ולהאדירה, וראויים איפוא הדברים להעלותם על מונח

הדפוס לחלקם בעיקב ולהפיץ בישראל ותקויו משעשעני
כי יתענו מטובם ואבני התורה הורשי טושי. ויסקבלו
דבריו בשניו כל ההוגים גם:

זמנן

לא אחי כהאי תנא דליף ריקס אלגנה על
פה בקררה אח אשר עלה לבני מדי טיווי
בספרו מה שפלפל בד' הרמזים דלי' המלות על סבל
עפ"ד המוס' (סוכה ל') שחמרו ט"ל דהוי מהביע.
ותמה בשאגרא האי שם לומר עולות. וכי כתיב עפ"ד
הקהלת יעקב גום לרש' דרש' למכות במשע מורה דבשי
כית ול"ה בעידנא. הנה זה נכון לפיכח רשי' בשבטות
ורשיב"א בחכות דהוא הלח"מ אכילה כרש' רק לבני
קרנן הוא בכתיב, אבל להרמ"ה שברישב"א שם דהוא
משעס אששני' באכילתו. ותמהו האחרונים דאדרבה
טקן בח"כ שלא אחשבי' כחוש' הלח"מ פ"ה מכתבותיו,
וביחוד משום דבל"ה ח"ש אכור מה"מ ועמ"ז אכלו
באיבור בודאי אחשבי' ע' בש"מ תפארת יוסף ארי'
(ס' ט"ז) לו הגאון ז"ל. ובהנהגה לשו"ת הר"ח כהן.
אי"כ היכי דאכל כ"ד לקיים המלות ליכא ראי' דהשתי'
והוי שפיר בעידנא אף לרש' ואם כי עכ"פ ח"ש אכור
מה"מ ועובר הטקן בח"ש הראשון להכי ל"ה בעידנא.
הרי כל הטעם משום תולא' לטוב לריו חיוב תולקות.
והבא ליכא טעם זה דהרי אם יסתרף לבדו לא י"ה
תולקות דהי' עולות ליכא איבור מש' בכה"ג והוי שפיר
בעידנא. אולם אז אי' דח"ש אכור מכה חוליא. אבל
אם אכור מכל חלב שפיר אף בכה"ג אכור מש' ול"ה
בעידנא. וכבר תמהו המוס' (ביחוש ע"ד) דלח"ל לר"י
הטעם דחוליא ולא קאמר מכל חלב. ויש לומר כפינ
מה שכתב המוס' (שבטותו כ"ב ע"ב) דהי' איב"ש
דש דברים שאין הסכרה פשוטה לכי וליך קרא
להשמיעו הסכרה. אי"כ הי' א"ן סכרה חוליא פשוטה
כ"כ וקמ"ל כל חלב דסכרה חוליא הוא טובה. והוי רק
למוד דרשין ט"ד אז יתכן לומר דמדינה כל חלב ח"ש
משמחא דתרי'. משא"כ למ"ד ט"ד אז האכור כל
ח"ש מתיבוי דכל חלב בלי טעם דחוליא. וע"כ יומא
מחד דהכא בפסחים מוקי לה כר"ש דלית לי' איבור
כולל והרי ר"ש שמעינן לי' (בב"מ קט"ז) ובגהדרין
(כ"א) דדרש ט"ד וא"כ ח"ש אכור מכה חוליא וכה"ג
במקום מזהו ליכא איבור. ומחילא דליא כ"ש למכות
דליכא אששני' באכילתו והוי שפיר בעידנא. ע"כ לר"י
שפיר קרא דלי' במלה של סבל. מהאי"כ הר"ח לסעמי'
לד"ד ט"ד (*) כחוש' הפוסקים דלא כלה"מ. אי"כ ח"ש
אכור

עתיאל ב"ק, מחוק פלפוליו והני חזינן הם לכאורה כשפת יחר. אמנם משמיענו בזה דע"י פלפול התלמידים החדרין
ע"ד שאחרו (באבות פ"ו) בפלפול התלמידים. דהוא אי' מח"ה דברים שהתורה נקנית בהן:

אבר י"ש ממה שאחרו (בסוכה ד"ב) לענין ערבה שהוא יסוד נביאים שבוים וחורו ויסודו. ויפשי"ו חורו נביאים
אחרונים, ויפשו עפ"י המדרש. והלא משמת מבה לא יחמה התורה לשאלו עניניהם. וזו שאמר
יהושע לא בשמים הוא ומתנואר בח"א להרש"א הגיל. אי"כ א"ן ש"ן לומר יסודם עפ"י הדבור, ומלחתי אח"כ בנהגות
רש"ש בסוכה שם ש"י וי"ע מגמ' (תמורה פ"ו) ואולי כיוונה למ"ש:

(*) דברי כהר"ג מחודדים וראויים למו' שאמרם. אבל בעקרה דמלחא שחלטי' סהרמזים ז"ל סוכר דלא דרשין ט"ד
י"ש כי ע"י בחלואי אוח ט"י (שמעתי דקרא) בשם המו"ט פ"ג דפיה מ"ז. והריב בלח"מ בה' מלה ולוה
ע"ג ד"ה. ויפשי"ו (ס' ט"ז) כולס פה אחז דהרמזים דורם עטמה דקרא. וזויהו יפלא דכבוד הגאב"ד
האגלסמפרשן שליט"א בעלמו מביא בפלפולו על הש"ס (פאחים דפי"ב) לתרן ליון הש"ס חל ט"ז להיות שבטת ישרפו
ב"מ כי דלחתי לא ליון הקר על הר"ש דחתינית העלמות והגידן והטורר ישרפו בט"ז כי זכס ז"ל: דואלי האבונדוהם
והשקב"ן אהו בשעת דהשעמ דפושק כר"ש כ"ו (מוצב בעתן לתמודי' אהל מועד' שילא כרש"א
בשעת תרלית) וע"י כתיב"ט פ"ג דיבמות מ"ה וי"ע:

אסור מכל הלב איך בלאה איך כנבל משום דתו
 כתיב. ויחזק נח קי' המורשעים הא דלא קאמר
 סתם האי מנא ליה ל' איסור כולל כמו דמשני במשנה
 (כ"ב) דאם יאמר סתם האי מנא ליה ל' איסור כולל.
 יקשה קי' הסופר ליל קרא חיל מנא מהכ"ט דדמי אגן
 קי"ל ל"ד ע"ד וי"ג בפירושו. ע"כ מוקי לה כ"ר"ט
 דדרש ס"ד:

אסור מכל הלב איך בלאה איך כנבל משום דתו
 כתיב. ויחזק נח קי' המורשעים הא דלא קאמר
 סתם האי מנא ליה ל' איסור כולל כמו דמשני במשנה
 (כ"ב) דאם יאמר סתם האי מנא ליה ל' איסור כולל.
 יקשה קי' הסופר ליל קרא חיל מנא מהכ"ט דדמי אגן
 קי"ל ל"ד ע"ד וי"ג בפירושו. ע"כ מוקי לה כ"ר"ט
 דדרש ס"ד:

כתבתי זה המעט לפי מהם הפנאי למען כבוד
 לבראות הבריות נבן. והריני מוסם בזכרה
 י"ד ר' אלקין עמו ויעל מסלה מסלה על רוס פסגה
 האשר והסנונה כנפשו וכפסו וירדו תמו' דומ"ה כתי"ה
 סיוס י"ד ר' בנקטיו ל"ד לחז"י מר"ה. פה מאניסמרישן
 יע"א.

כתבתי זה המעט לפי מהם הפנאי למען כבוד
 לבראות הבריות נבן. והריני מוסם בזכרה
 י"ד ר' אלקין עמו ויעל מסלה מסלה על רוס פסגה
 האשר והסנונה כנפשו וכפסו וירדו תמו' דומ"ה כתי"ה
 סיוס י"ד ר' בנקטיו ל"ד לחז"י מר"ה. פה מאניסמרישן
 יע"א.

יוסף הגנאי ליפא מייז'יש
 האבדמדיק והגליל.

ב"ה רישא יום כ"ב סיון תרצ"ה.

שלום רב לכבוד הרה"ק הרמ"ק ובקי ירוש'ם
 כשת' מו"ה דוד ארי' נ"י אבדיק קריפטס
 פ"ג סוף.

השגתי מחבנו נגכדו בלרוף הקיטוסים מספרו
 ש"ס. קול דודי' שמעתי'ה מוליא כעת
 לאור. והנה אם התנס כ' פדווי' רבו למעלה ראש
 ומשן און לשערס. בריותו מתנוטע מיר מתקום למקום.
 לפמוד על התשמר במקום אשר שלחני רבנות ישראל.
 עשתי שיוני על הגלגותם הנדפסום והרואי כי מדברו
 לאור. יורד לשוק הענינים ומסדר אותם בסגנון לה
 ויפס. בחריפות ובקבחות יוד' ה' הסברה עליו. לואת
 אמת'ה לו ישר כמו וחיל' בזה. ואוקה כי תופס' החורה
 ומתמי' ישחוו בדבריו. ויפלו לפני'ם רלון. ושופטו כהם
 רבים וקול דודי' ישמע בזה'לה של תורה כחפן ירדו
 הו"ש

השגתי מחבנו נגכדו בלרוף הקיטוסים מספרו
 ש"ס. קול דודי' שמעתי'ה מוליא כעת
 לאור. והנה אם התנס כ' פדווי' רבו למעלה ראש
 ומשן און לשערס. בריותו מתנוטע מיר מתקום למקום.
 לפמוד על התשמר במקום אשר שלחני רבנות ישראל.
 עשתי שיוני על הגלגותם הנדפסום והרואי כי מדברו
 לאור. יורד לשוק הענינים ומסדר אותם בסגנון לה
 ויפס. בחריפות ובקבחות יוד' ה' הסברה עליו. לואת
 אמת'ה לו ישר כמו וחיל' בזה. ואוקה כי תופס' החורה
 ומתמי' ישחוו בדבריו. ויפלו לפני'ם רלון. ושופטו כהם
 רבים וקול דודי' ישמע בזה'לה של תורה כחפן ירדו
 הו"ש

אהרן רעווין
 אבד"ק רישא והגליל.

ומרי עברי קלה דבריו ראיתי כס' ו' שן בענין
 הכנים בזה'ם שאינם נחשבים ככהני ודאי רק
 ספק' כיון שאין להם כחז יומם. והביא דברי המג"א
 ספ" (ר"א ס"ק ד') שכתב דלגן און נטחין לנקדים הכסן
 לכל דבר שנקדשה אף שדין הקדימה הוא מה"ם. לפי
 שאף'אט בקיאות ביומי' כהונה. ע"ש. הנה כיו"ל בזה
 כ' ג"כ הרד"ק על הרמז"ם פ"ו מתרומות ה"ט. דמה"ט
 אין טומאה נגעים טהנה בזה'ם אף שנגעים טהנין

ב"ה

א' איברא דלפי' לא ידעתי להנין מה. דומק' להר"ן בדרים (דף ז' ע"ב) וכן להחוס' שם ובצ"ו (דף ה')
 ולהרא"ש בדרים (ס"ד): דל"א לפרש כי ממו כל האנשים שסיו דקון ואזכרם מלוגיעם דדמי' שבו
 בקרב ישראל (דברים י"א ו'). הלא פשוט איך לומר דתמו היינו שגלעטעו. דברי רש"י (בפי' בבבליותן) על אל נא תהי
 כמה מפרש דלגן נקי' מלוגע מ"ם מה מ"ם מלוגע בדיאה אף מלוגע מתמא בדיאה. וא"כ הלא זו שגל' לו כי תמו
 כל האנשים הי' לפני מ"ם וזו לא הי' עיך טומאה מלוגע כאמר כאן בפסיקתא ארבתא ולא עיך לקראם מלוגע
 ג'י"ט:

א' איברא דלפי' לא ידעתי להנין מה. דומק' להר"ן בדרים (דף ז' ע"ב) וכן להחוס' שם ובצ"ו (דף ה')
 ולהרא"ש בדרים (ס"ד): דל"א לפרש כי ממו כל האנשים שסיו דקון ואזכרם מלוגיעם דדמי' שבו
 בקרב ישראל (דברים י"א ו'). הלא פשוט איך לומר דתמו היינו שגלעטעו. דברי רש"י (בפי' בבבליותן) על אל נא תהי
 כמה מפרש דלגן נקי' מלוגע מ"ם מה מ"ם מלוגע בדיאה אף מלוגע מתמא בדיאה. וא"כ הלא זו שגל' לו כי תמו
 כל האנשים הי' לפני מ"ם וזו לא הי' עיך טומאה מלוגע כאמר כאן בפסיקתא ארבתא ולא עיך לקראם מלוגע
 ג'י"ט:

שוב מלמדי בנח"פ פ' מוצי' ע"כ אדם כי יחי' בשדר בשרו כו' הערה על הר"ן ומוס' הר"ל למ"ש (פ"ו דנגעים
 מ"א) דנגעים שסיו בו קודם מ"ם טהורות. אי"כ אין אפשר לדייק מזה שנקבר, בהחמה היו יושבים דלא
 היו מלוגעים. הלא יתכן דתו מלוגעים סהורים בשביל שסיו טהורות בזה מקודם מ"ם. ואין טה האסף פה
 כל דבריו שם שהלריך בזה דפתי'ה:

שוב מלמדי בנח"פ פ' מוצי' ע"כ אדם כי יחי' בשדר בשרו כו' הערה על הר"ן ומוס' הר"ל למ"ש (פ"ו דנגעים
 מ"א) דנגעים שסיו בו קודם מ"ם טהורות. אי"כ אין אפשר לדייק מזה שנקבר, בהחמה היו יושבים דלא
 היו מלוגעים. הלא יתכן דתו מלוגעים סהורים בשביל שסיו טהורות בזה מקודם מ"ם. ואין טה האסף פה
 כל דבריו שם שהלריך בזה דפתי'ה:

דחבר.

ב'יהוה שמי, והם זה במדבר תרצה.

עלו ורכ ברכה. לכבוד יד'ני מלא הרב
בבאן המדין ובין בכל מדרי תורה. דיו
רב לו בשבילי דמלשלא ואורחא עתה
מכמים וכו' כש'ה מדיה דוד ארי שליט'א
אבריק קרפסש י'ו.

אחדשת'ה. הנה זה בלתי מחסיפת רבנים

ועסקי ארי' בוורכא ומלתי
עלים למרופה מחבוו יסקי. קול דודי' אשר מדפיס
ויוסלו בשמ' הלכה ודברי אגדה, ומחבו טרוח,
ואחרי אשר נחמטו הכבדו ביקש שמחיל לשלח לו
פקארעקין במוקדם מורה—לא אוכל למלוחה מפני
לסופק לו ספרווי בחדושי, אך זאת בלתי להביט את
שביעה רעוי ברואווי כל דבר על אחת כתי' בטוב
ועם ודעתן קן בהלכה למשפטו בן כדושי אגדה קול
מבשר ואומר הנה זה חדי בא מולג על הכרים בבניה
והכל דולק מים מרורוח עמוקין מריר העינים ומשמה
אם הלכנו, ויבא רשאי כי יטוט מטיטויה חולה לנם
ולפסארה להגדיל תורה ולהאדירה.

דברי ידיו עוו הוסי'ה בלוג'ה מברכו
בנה שמה על קבר'ה
ישע'י אשר הכהו יאל'עם
האבריק הגיל והגיל יצ'ו.

כטרו. וכן סגנו לטורע כשאר בה רבס כי ראימי
אח העלים מספרו אשר שלח לי לחונת. והם דברים
עריס ועמיס, קן בדברי אגדה דברים המחקלים על
הלב. והן בשמ' סגויעס להלכה, ראימי כי הם מיוסדים
עפי' דברי השופקים המפורסמים ומסלס בהם כהשלם
ודעת, כן כל כי הני מילי מעליוחא ראימי הם לקובטס
כדפוס ורבים יסמ מהס, והש'ת יהי' כמורו לשבח על
המורה מחון הרבסע יהי' כמעין המחנכר:

ומד'י עיני כהקוטרוסמ' אל'ני מטע מועיר אשר
מלה כדברי' בעט שופטו פניו בהס. הנה
כדורס לפי פרה כי דל'א ללמוד מכל בן נכר לא יאכל
בו בקיו שלרין לשטור את הלווחה לפי שטנרו עי'ו
דמחיועם לא ילפינן. הנה במיר שמוס פי'ע הבי'א הקי'ו
שדרס משה ואי' בו'יל דרש בחקת הפסח וכו' ומה אם
הפסח וכו' אמר לי וזאת חקת הפסח כל בן נכר לא
יאכל בו ישראל שטנרו עי'ו ילוינן לא יקבל את החמרה.
הרי שן קי'ו מחוקק הפסח.—וגאמח מחאן ראי' לתס
שכחפק בננה ורדיס כלל קי'ו דאשפר רק בנח'א לא
ילפינן מחיועם אכל בקיו בו מחיועם ילפינן. והגלו'ס
בלוח חידוש מפלפל כזה בלוח א'י וזה' אך לדעת'י אף
שהוא חק אפשר לחילף מיני'. גם במח'ה הדחיועם לא
מיקרי רק אס בנוף הרין ש'אכרה מורה חיה ב'י דרוש
כדקאמר הש'ס פסחים (דמ'ד) שהמורה אכרה לאטל
בשר עם תלב ואש'יה אף לאחר שאכרה המורה אס
נככש בשר עם תלב מותר לאכלס ובשאר אישוריס
שאכרה תורה גם פסח'ה אכור. ובחוק' (דמ'ד) נדעיס
היו חידוש דבכל דברים המעמא'ס עליס ואכניס אן
מקבליס שומחה ועע מחמא גם עליס ואכניס וכמו כן
בנחה וכו'ת. אבל לא דניחא⁽¹⁾ דנוף הרין בש'אכרה
מורה היו חוק ולא ילפינן מיני' דל'כ. כמעט בכל דיני
המורה א'א לנחלף. והכנה דיניס ילפינן מפסח⁽²⁾. ופרה
אע"ג ש'ס. נקרא'ס חוק'ס והא' ריע יליף נכחמ'ס
כר'ס מני'ג⁽³⁾ אפי'ג דכתיב בהו מוקה וז'ח חוקק
המורה כפי' מטוח:

ובשו'ת (ס'ג) הדפיס משונח מור'ה הרב הגאון
מאר'ס מילוי'ס זיל' ש'הק'ה ק'ל דברי
הש'ך ביר'ד (ס'י' ט"א קט'ג) דלהחמכר נמלח מני'א
מומר והרגל נמלח מנחן ואי' אע"ג ש'איש פולט דרך
העלפי'ס פולט הדס דרך החמיה. והביא מור'ה זיל'
אחי'כ כי הכ' ייחושע בשמ'י' מאוס כן על הש'ך⁽⁴⁾.
ואחפלא על ז'ח החמיה הלא נמלח מני'א הסיח'ס
שמלחה

ב'יהוה א'י' גשא מ'ה למסנוני'ס תרצה.

עלס וברכה. מאלף המשרכה. לכבוד יד'ני
הרב סה'ג מרף ובין בכל מדרי תורה.
קולע אל השערה. עדי לנאון ולמסארה.
חמד ופניו, תכחו חזיר פניו, חס
מריס, כן על קדוסיס. המפורסם כפרונח
כנוסס. כש'ת מדיה דוד ארי שליט'א
אבריק קרפסש י'ו.

אחדשה'ס כמעטם לאוהבי שקו. מטוח ירכני

כי אה' מן המסלימיס על ספרו
קול דודי' אשר הוא מול'א לאור. הנה ידעתי את
עדי' כי מי אכני אשר אגיד דעי, הן אכני לא הולאחי
לאור קוס ספר ואלן אומרים למי שלא ראה את החודש
יעזו ויעיר אחרו זיל' כנה (י'י) אך רטטו על ארס זה

(א) היתה כוונתי בשביל שהמורה קראוהו, מוקה' לא ילפינן מיני'. רק פני החידוש שחידשה המורה ב'י' דכתיב כל
בן נכר לא יאכל בו. ויפירו בו בן ישראל שנתמכרו מעשיו לאביו שבשמים וכן מ"א. ולא מילתי זה בשאר
קרבנות ולכן הוי חידוש ולא ילפינן מיני'. וישוין במחוט (ר"ד ע"ב) מה למול'א ע"ר שכן קום ופירש'י' וכל קום
חידוש הוא ומחידוש לא ילפינן למחול'ה. הרי דנוף הרין שאמרה תורה בני מול'א ע"ר לוקה ומשלס לא ילפינן מיני'
בשביל שחידוש הוא:

(ב) ומה שהקשה עוד כמה דהלא הרבה דיניס ילפינן מפסח ופרה. אפי'ג ש'ס נקרא'ס חוק'ס. לפיעני'ד אן אז
ענין לזה ד'ס כפסח כמה וכמה דיניס יבטס מה שאינן חידוש. כי שיקר החידוש הוא מה שאמרה תורה—
כל בן נכר לא יאכל בו. ע"ז דנתי דלון למדיס זה דוקא ש'איש חידוש. אבל שאר דיניס למדיס מפסח. וכמור'—
כפרה:

(ג) ומה שהקשה עוד כמה ע"ז דרע' יליף כר'פ מנישילי נכריס אפי'ג דכתיב בהו מוקה וז'ח חוקק המורה. הלא
כבר גלתי דעתי ולא מניח דכתיב מוקה כוונתי, רק על ידי החידוש שנתמכרו בו. ומחיל'א אס אן חידוש
למדיס ממנו אף שכתיב בו מוקה. ובה ראי' דרבנן לא ילפי מנישור'י דהוי חידוש לדעתס דכל טעל'פ'ס מומר והכ'א
אכור. שוב מלתי כפי'ה על הח'ר (פ'י' ב'א) שמשפר דלוח חוקק המורה ש'כ בני גיטור'י כפי' חמון קאי' על מ"ש
בתי ורה יחמס'ה' והוא פיר'ה אר'א חמה וזה נקי חק. ולא קאי' זאת חקת המורה על גיטור'י כלל:

(ד) הן אמר ספר יחושע אן אסי כמילימי ולא ראייתי, ואלן אמרי'סו עלי' כי אכני לא נכחתי רק מר'ה סה'ב
מוכרי'ס

ב"ה. פרעמישלא.

שלו יו"ר לכבוד יודי הכב הנאון המריר
ובקי נבטיק כש"ח מו"ה דוד ארי נ"י
האנדריק קריפפס ז"ל.

אחרונהם נאהבה. כן כל יקר רחמה מיני אדם
קונטרסים מחיברו אשר מולא לאור

נקוב בשמו. קול רור"י ונהיטו כן מדברי פלשלו וק
מחי' אגוד כלס המה טפח לטיפס מרדש מתקוס,
שבעתיים מווקקיס. כתיים על ארזי השכל הישר מלאים
במריפות ובקיאופ. ויהי' ד' עמו ויעל. ויבדון במעמתי
בעלמא לשמחמ כל הוגי האחת. וקאמא סופרים טרנס
מנמה להוד ולמפארת מוה"ק.

דברי המרד לכבוד המורה ולומדי' זיס ב"ט פיון מרליג.
יהושע ווירשקעדר
אבר"ק עיר חדש וכעת ראבר"ק פרעמישלא.

שנמלחה החמיכה מלד ארכה לא מלד רחבה, היט מלד
פוכי דכל דבר יט לו ששה שמחים מלפניו ומאחוריו
שני שמחים ובטובו ארכמה שמחים מארכט טכרין,
ואטו אס מלח החמיכה מלד עוכי' בשקט אחד זה יקרא
מלח מליא שקטט הדבר ולא יאמר. ובאן הרגל במקוס
סטלפס לא נמלח כלל בשום לד וא"כ אולא לה החימח
ועיין בפמ"ג כשפ"ד עס :

את זה הטעם ראיתי לטורר ובטח יכדני כספרו
היקר כאשר יושלם כבי טוב כעו"ה ואז אשים
פיו עיני בו ואמלפל בדבריו כיד ד' הטובה עלי. והנני
בזה ידיח הנאמן המו"מ באה"ר ואר"ע ומכרכו כי יקבל
אח הטהיק בנה כשכונות הנפ"ל משוך הרחבת הדעת
כממטו ומקן המהס כברכה המשלשת.

חיים צבי גלעזער
ראבר"ק פרעמישלא.



לאחר בעילת-שער עם ההסכמות, אחרו לבוא אלי עוד הסכמות מצדיקי גדולי דורנו —
ולא יכלתי עוד לאספם הביתה להרפיים כספרי. וברצוה"י כשאוציא לאור ח"ש, או אז
צדיקים יכאו בו. ואחם הסליחה,

המחבר.

מוהר"ם חייליג' ז"ל. ככל זאת נלע"ך שכונתו הוא ע"ד שמכיא הפמ"ג (כס"י ס"ט ע"ד ס"ק כ"ג) כשס
הכל"י ח"ל: ולומר שאין המלח מפליט אלא מרמיח והדס יורד ופולט גם דס אחר" ונמטמ"ש מפרש כונתו בהמלח
מרמיח כל החמיכה אף חלק העליון כו' ופולט גם דס אחר ר"ל מלד העליון שלא נמלח ע"ש. ומעשה זיל בחר טעמא
אס הטעם הוא דמרמיח את גוף החמיכה ועי"כ הדס יולא. ולפי"ז אין הכדל בין אס נמלח בשקט האורך או ברובח
המלח מרמיח את כל החמיכה כולה. וטבע המלח למשוך הדס אליו. והוא הכוונה בדברי כג' מוהר"ם ז"ל ע"י וטבע
המלח למשוך הדס אליו. וממילא אס הדס מתחם העלפים. בא אל הדג שלמעלה שמלח הוא יולא יחד עם דס הרגל
שלמעלה מן העלפים. וכש"כ הוא כנ"ד שכל הרגל בארכו וברחבו ככל השעמים מלבד מה שמתוך העלפים בודאי
מרמיח הוא טלו יולא דרך מעלה. וכן בנאר כיד אפרים (שס סע"י ד') כשס הנאון מו"ה משה תהוראדני ז"ל,
ח"ל: חמיכה בשר שנמלחה מליא כו' חודאי המלח מולן הדס ומושכו אל המקוס אשר הוא שס בין מלמטה למעלה
או להיפך כו' עכ"ל ומי אשר לו ספר יהושע יעיין בו ואומיות מחימתו:

וכבוד הכב הנאון ר"ג הראה לפני את עולם גדלו בחריפות ובקיאופ לפרש דברי הכ"ש באהע"ז (ס"י כ"ז
סס"ב) כמה שחמה על המהיר"ט. והגילו מקושח פעלי ארזים. ומענין לענין העלה פניס בחודים,
דברים רלויים למי שאמנם — אמנם לאשר אינס טבעים לחטורי ומחמת הולאה הדפוס כי רבה היא לא העלמים על
מנחמי ואטו הסליחה:

המחבר.

מכתבי תהלה

ישראל שפירא
אב"ד פראנקיף הוועף אינמיטץ.

ביה ב' זש וואו עליך כל הברכות.

לכבוד ש"ב ידיי ארכ כבודל כבודל וניראה.
החידו המפורסם בד ראב"ן, מוכרז ומשוער
במעלות ובמידות כ"ש משאל מ"ה דוד
ארי שליט"א אב"ד פראנקיף יע"א.

יקרתו הגיעו נכון והגני חסדך להביאנו עוד קודם
השגת הקונטרסים שאין ביכלתי לפנות את
רעונו, כי יחפ לו שאבותי אקדקיס נבנית זיל לא
נחתו כמעט שום הסכמה רק לדבר נחון מזה. והאל
כתיב אין הדבר נחון כי כבוד ילאו לאור מזה כתיב
כמה ספרים אשר מלאו מן פניו כל רואיו. ובפרט כי
מי אכני להיות נמנה בין המפורסמים, ע"כ עם כתיב
הסליחה בזה. ובדאי שמה שהגני מוציא לאור כעת את
המשניות מאת ח"כ רא"ז מורי זיל והיה על שניות
השנים מאת ח"כ אהמ"ר זיל עם הגנות עליו. ה"ש
יהי בעבור יופאור לכל וכוה ללמוד וללמד לשנות
ולעשות, וכעת ובחמס לאלתר לחיים טובים. ויחברו
תפלותיו ברחמים וברצון לפני אדון כל. כחפן נפש
ידידו ש"ב כוה"ש בההנה רבה המלפס לישועתו זיל.

ישראל בן אהמ"ר מרישאל זיל.

ביה י"ד אלול יסדר יפתח ר' דך את אצורו חשוב
וכו' ולברך את כל פעשה ידיו. בראיב.

השתקיים ככקיס הנה ינריו שו"ס אל כבוד
ידיי ה"א גברא יקירא. הכרת
פניו יפטלו משיטת ההנהגה א הכחם המורה, הרב
הירוף ובק, טובד ר' מנעדריו, שלקלא דיומא. הרב
כסאש מוסלת בן גדול המתגברים, המפורסם לשנת
ולפניה מוהר"ר דוד ארי שליט"א אב"ד פראנקיף
ובגליל.

עוד וכו' אזכור בשקט בלווא חרף בימי ספי"ט
וכ"ה הראה לי השבת המגיע לכתבים, קן הנה
הגלים ופרחים אשר כביר מלאה ירו בשמים ובזמנים
במקרא קודם בהגדת הסעודה להוציא אורות מאולס,
בטירות פרחי אומן מופלא, לגלות פנינים טמונים בפנים
המכוברות בשמיות השנים דברנים מתוקים מאולס
וטפה לופס, בפלמול והלמול בשמך העיון בסגרות
ישנות, ולפעלא עבא הדול אמיתא ישר כחו וחילו
לאורייתא. ויהי טפס ר' על המשע ידיו לראות הכר
טוב בפמלו של תורה בהפיא משיי מתמות לזכות את
הרבים בפנימות דברים בהמתרים משו. ובהו הגני חמס
ברגיש כבוד ויקר, ויהי ר' עמו בכל ארץ ישנה. ויגל
על בחמי ההללחה. כחפן נפש ידידו ש"ב הדורס בלמו
בההנה מולס. כמבקר ארמו במח"ס בספרן על לדיקוס
בכל מילי דמושב ותקוטותיו ותפלותיו יתקבלו ברחמים
וברצון. ויזכה לישב בזהלו על תורה בהנהגת הדפס
כראוי ונכסון לאיש כמותו.

קן בארי שפירא אב"ד פראנקיף בלאויב.

אלטער ראב"ן שפירא
במה צויה חדר ר"ל אב"ד פראנקיף.
מה סאניק.

ביה יום ר' נשא תרצה (לפי"ק).

שטקען מ לכבוד ארכי ידיי ע"כ ה"ס
הנ"צ המפורסם חסדו ופריסתו חוסר
מנוח קחוקים וספרים וכו' כתיב מ"ה
דוד ארי שליט"א אב"ד פראנקיף יע"א.

אחדות בהנהנה רבה, קול דוריו הנה זה בא
לדי ה"ס הקונטרסים מחיטורו הגיל

האז סחל להיות משולב. גם יקרה מכתב הגעיס
נכון קבלתי במשעו. ומה מחד מבינים עלי דברי דו"ס,
והגני כי וזה במה"ס ללמוד וללמד להגות גם
אחרים מאד טרשו. ויהי דוד לכל רעיו משביל,
אחנס מה שביקש מאלי לחם גם ארכי הסכמתו, הנה
לא באלי לדי מדה א, ולשר ארכי לימים ולא הנכחי
לימו ביה לבין דעת מברכה. וגם אלל כל ר"כ לפי
מה שכתב לי מכתביה שכבר יש לו הסכמות מכתמי
גדולים—הגני מברכנו שפי"ט יעזור לו ויתלא משאלות
לגו. ויזכה לבדך על המאמר בקרב חכות אבותינו
הקדושים ואלה"ה יגן עלי, ויקוים בו מקרא שכתוב.
ופשרם אקוים בני כנים. ויהי לאל ידו להגות במורסו
ופשרו ידע שחן נחם והרבה הדמס בשמחה ובטוב
לבב מרב כל. ומפן ד' ידיו ילית כחפן ורעו העוב.
ומה סולט ימך בברכה שלמה. ולרמת קרן ישועה
בכחמי והגדיל טורח ולהאדירה.

כנפס ידיו ארכט מלו ומקדס ומאבהת אבות
אלה"ה וקוים בגלוי"ה ש"ב
קן אלטור ראב"ן באהמ"ר מוהר"ר זללה"ה.

ביה ב' שנה תרצה. ריבאטק יצ"ו.

שלוס לכבוד ידיי ע"כ ארכ הגאון המפורסם,
חסדו ופריסתו. חוסר מנוח מרשוקים. מ"ב
כמח"ס וכו' וכי כתיב מוהר"ר דוד
ארי שליט"א אב"ד פראנקיף יע"א.

יקרת מכתבו עם קונטרסו היקרים הבריו נגד
מיני. והאסמ מי ארכי לין הסכמתו. לכל
זאת ישן שרואי כנס דברים יקרים המאמרים לב.
מלאים די חסדקים עב. לק בוודלי ראוים הנה לתלקס
בשעק ולשעיס בשרא. והש"ס יוכה שיפוט מעימותו
חולה ללמוד וללמד מתוך חמ והרבה הדמס להגדיל
טורס ולהאדירה. ובאש יגמור ויולא הספר הלו בעת
הש"ס הגני מחד על המלפס לקבלו בהנהגת כפי אשר
יוסם עלי מכתמי שליט"א.

א"ד ידיו ש"ב המלפס לישועתו ה'
קן אריעור שפירא אב"ד פראנקיף הגיל ובגליל.
נט על כ"כ אהמ"ר הגיל קודם זללה"ה
מריבאטק.

מכתבי תהלה

יהודא טייטלבוים
בבריק יאהארדיק פארטיק וואגליד.

בי"ה יום ועשרין ליל' וואגוב ובר' באר היטב תרגיל' לטי"ק יעב"ה.

כות"ק לכבוד ע"ב אהובי ארנ' סג' חו"כ האמד' וסטאר, וואקס' בכל מעלות טויות וכו'
וכו' קצ"ח מוסר' דודר' ארי' עלי"ה אבריק קרישקט וואגליד י"ז.

מכתביכם נשען הסכמה על פי ס' יוק' גם סקארעקמען לנטון הכריק לנגד מיני. ומה סאר מלא חן
בעדי כל הדברים, סן בפילאול וסן בדרוש ונטון סאר לאחור דויד' ויאחיר לפי"י ריל
קאגיל. ומה עאדי טען סכמות כי סן קבלתי חריק אבוטט סק' סג"ל זללה"ס. אך אמי נכחיכתי בתשובת.
סככל נאח ויפס' יפס' סוף טעש כל סארן. ונבואה"י בעת ציל' על סאלס' אקנה נכסך. מוזקן נמחרד הימאר
סוד. ובמה סמני ילמוד כאר"ש לקשת, כדי להיזח למר' ללמודי סמורס.

כ"ד ע"ב ס' סוכב נכרסת סגס' טובה ומסוקס.
המסער בעד' יקאסיט' ומלפס' ליטופה כאלות.

סק' יהודא טייטלבוים אבריק סג"ל.

באשר נשאר מקום חלק אצני באן עני סאמרס סמדרה הראשונה שבטשר' וסדרה וסדרה האחרונה
כי תורת ה' חסימה כו'.
הסחבר

כפי (נראשית) וייצור' ה' אלקיס אס' סארס עטר מן האדמה. ראיתי זה סנה כמולדות סחסיס סודשם מקרוב.
כעלימד סחלמד אס' סחסיס' בילדותו דדוקי סכסוב סלו וסירגס לו יסרית: דאס' סבי"ח
סאלס כמסאפטן דעס מסגס עטר סין דער עטר' לא סוקב נעייני סילר סירוש סה ס' סוא סכל. עטר סין דער
עטר' וגס למה סיה ססו מעטר' לאדמיה. סגס סדרשות רז"ל יחסיס כפירע"י ס"ס:
ו"י נראה לבאר עפי ססוטו. דהסג אסו חז"ל (סלין סרק סגי) דמותר לכסות כמפר' וסאפר' אס' אמוס כמארס
כסוב וכסבו כמפר'. מליט אפר' ענקר' ספר' סג' ולקחו למס' סכר סריסס סחסוס (כמזכיר י"ס) אי"ב סולס
יפס' מוהסי"כ לכל נעטה לפרס'. ח"ש וילד' כ"י ספ"ר, הייט אפר' סריסס (א"ס) ס"ז אחר מן סאדומי"ס, דכלן סירוש
ספר' מוזג ולא אסר':

כפי (נכסה) צדקת' ה' עשה ומספסיו סס' ישראל. יש לפרס' סיד סמביא סעז' כסס הלגטס ה' ריה' ס"י סרי"ב
סר' (דקש' דין למס' און דין למסלס'. עריק מלוס לחון כין כין אס' לרעסו. והוא נרמו כמסוב
זו. — דקש' ר' סס"י כלאר מוס' רביטו ס"ס עסס' דק' למסלס' סה"ס' יסנג' סס' ישראל כליק' וברחמיס — ס"י
מס' — ומספסיו סס' ישראל' כשכיל סעסס' דין ומספס' סס' ישראל' למס' כין ארס' למכרו. ס"י' גרס' סלא י"י' דין
למסלס'. רק דחורס' וסורס' ולדקס' וברכס' אס"י':

זכור יבואר ספיוס. כאלן מלין יוקר' כ"י סגיד ליטק' דבר חק ומספס' כו'. ריל סק' ליטק' דבר חק ומספס' למס' ומוחיל' און דין למסלס'. לן כן כמקסיס' ולקטו כמספס' כי כן כמספס' כמכני' מומוסיס' כלאר וסיר' א':



קול דברים

ב ת ו ר

הקדמה

כל הנחת הספרות הזאת ואינו משמח עובר בחשמה קולות
שאי כר דאם משמח מה ספרו. אריב"ל ובה לעזרה
שנחנה בחשמה קולות סר. (ברכות דף ו' ע"ב).

פתגם א שגור בפי המחברים: ספר בלי הקדמה—כנוף בלי נשמה בשרם תבוא אל חררי הספר פנימית, תזקן עצמך כשפה ברורה ובנעימה. אמנם כן; רעיון יקר ונעלה הוא ע"ד שאמרו (אבות פ"א י"ז), כל ימי נולתי בין התכמים ולא מצאתי ב) לנוף טוב משתיקה ולא המדרש הוא העקר אלא המעשה, ופירשו בו מ"ש לנוף לומר: אך ורק לרברים תגונעים אל הנוף טוב השתיקה, ושלל בזה דברים תגונעים אל הנשמה כגון התורה והחפלה, שבהם ארובה הדבור הוא מעולה, כמוש ודברת במ. ודרשו זיל (יומא י"ט) ולא כדברים בשלים. וכמו"ש נעים וסירות ישראל (תהלים קמ"ה) תהלת ה' ירבר מי:

אם כן בצדק יהנו המחברים: ספר בלי הקדמה, כנוף בלי נשמה כי אם לא יבוע המחבר מראש ומקדם לספרו—מה הניע אליו להיות חובר חבור, ומה ראה על ככה, לקרב אל המלאכה. הלא קנאים יפגעו בו, ובו יבוז לו. ויאמרו אליו: איש אשר נמשל לעפר ואפר, איך ירחיב לבוא בסגלת ספר? ויתפשו עולות להגדול ולהתגדל על ספרו, ותחת שבט הבקורת ועבירותיו, כל חלקה טובה שבו יעלימו, וכל אשר לא טוב בעיניהם בשפה ירימו, ונס בספרי אנשי-אשכולות, ימצאו פסולת. נמצא: כי טוב להמחבר השתיקה, מלהלכות בו בוקי סריק. על כן רק, הקדמה, תח"ת את בעלי"ם סבלי תיות לשמח: **הנה** כי נס אמני שפר קרמי להחויא, להסיר מעלי תלונה ותמשא. והנני שולח הקדמתי ללפני לטחי, להניד לארם מה שיחי, לזכות את ארתי, ולהודיע ללפני לזכור את המכה אשר הניחתי

דחפתי מעינותי חוצה, אולי בזה אהי בעיני המבקרים מרציה...
ואען ואופר בעוה"ת: כבר נזכר בין החיים מ"ש כמ' חסידים (מי' תקל"ו) וזל מי תכן את רות ה', כי הקב"ה את מי יחי חכם ומה חכמתו וכמה שנים יחי וכמה ספרים יעשה, יש שגור עליו שיעשה ספר אחד וכו' וכל מי שנלה לו הקב"ה דבר ואינו כותבה ויכול לכתוב, הרי נוול למי שנידה לו, כי דא גילה לו אלא לכתוב רכתבו סור ה' ליראי וגו' וכתוב יפוצו מעינותיך חוצה, וזה שכ' יבוא במשפט על כל נעלם שגורם ששלם, ומובא בקיצור במ' ת"ש בלקטים (פי' רמ"ח) ומביא שם בשם ה"א מנרמיה דבשאינו כותבו עתיד ליתן את הדין, ובמ' הברית (בהקדמה) סמיים ואודל אין הקב"ה סקפה שגר אמילו שיחה נאה:

ובוזה"ק פ' תרוע (רפס ווילנא רמ"ו ע"ב) וזל כסה דעונשי' דבר נש בנין מלה בישא כך עונשי' בנין מלא סבא דאתא לירי' ויכול לסללא ולא מילא עכ"ל. ועי' במ' ארתות צדיקים (שער הוריות) כשיראה או ישכ"ץ דבר תירושי יהי' וריו לכתבו ולא יסתין עד שישתכח מלבו:

ובקב הישר (פנ"ג) קנה לך תברי' דמו הקולטום יהא לך תברי' שחכתוב מה שחחדש, וזה מיטן: כתוב זאת וזכרון בספר, ואין זאת אלא תורה וכו'. ובש"ר"ת השיב משה (חזירי סי' נ"ב) סביא וזל: שקניתי מ' ארת אליהו שחבר בעל מ' משנת חסידים וכו' וכ' שם כי תר תורה מונח ועומד לכל ישראל כו' כ"א הסביר חלקו נוטל כו' שחיבי כ"א להשתדל וליוטל חלקו הראוי לו בתורה' כדי שלא יצטרך ללגלו נם במ' פלא ויעין (אות מ' מערכת ספר) וזל האיש אשר תננו הש"ת החכמה ודעת יסדר ספר למען יפוצו מעינותיו חוצה ויהיו שפתותיו דובכות בקבד ובה יקנה וזכרון יור ושם טוב סבו"ב וכו'. ועי' זות"ק בארדא הוכח במ' תלפיות (ענף כתיבת תרוש) בוסן שביה"ט קיים כשארם מקריב קרבן סחכפר לו ובשארם כותב בספר סח שלמד איהו חידוש הכתיבה ההיא עולה לו במקום קרבן:

ובכתבי הארזי"ץ (סובא במ' בני נבימין בהקדמה) מצות פ"ו בתח"ת שלא יהי' שכלו עקור שאינו סוליה, דצריך לדאות לסודר כל יום תירוש שלא ירע מקודם, ארזיל דלא מוסק יסוף. ומה טוב אם יחרשוהו הוא עצמו ובה מאיר עיניו באור תורה וכו'. וקנה לך חבר היינו הקולטום שנק' קנה שעיקר זכירת האדם הוא כשהוא כותב מה שלמד רכתוב קשרם על אצבעותיך עגדם על לוח לכך ע"כ. וגם בדרך פקודין (פ"ע א) ב' לפרות ולרבות בתורה להעליר בכ"פ שכליות תרשים בתורה. וזל חלקטי עצוד

א פתג"ם מס' ה' הלומות נבמטרי תקצו' כמנין גמיו: רודר בן פנחס ארי' זיל. עי' נאלויו רכא פ"א ח"א נבמטלו ויורשו. (ספ) בני ישרי' נכס מ' הרוקם שכל אלם לרין לנכוס שמו נכספרו:
ב מדי' דכרי' זו זכר אוכור מה ששפמי בזה דבר נחמד, כי הלומות הראשונים מ"י שנחמו נדעש לא נקיימו, והלומות האחרונים נימט נבמט' לכן נקיימו. ובהס יק' טרי"ב ימות זומי' ומנרמלונס ובהס מ"ש מוספוס כמספר גוף חז; ללא מלמח"ס יומר נכון מ"ש בלומות סלחכונט אלוות מספר גוף ומבוס מספר טרי"ב יומר מלומות סלחכונט—אלא שתיקה. ימן כי נמט נבמט' נלי דעש וקולי קולום גוף נקיימו. ודעמ"ח ועמ"י:

עצת (מובא בהקדמתם להענין (בצב"י) בענין ת"ת אות פ"ו. יש כמה פסרים עכשיו וכן עתידים להיות עוד כמה פסרים וכולם יצויכים הרעועים ואסור להלעיג על שום א' סמך, מאחר שכל יסודו ובנינו הוא עפ"י תורה שכתבה והורה שבע"פ ובלולים יקרים מאד ומאד, וכל המלעיג על שום א' בזה ח"ו ידון בו ואינו עושה לעצה שלמה לעולם בו עד ששוב ע"ז בתשובה שלמה לחקו ע"ש. ובעל הליכות יצ"ח בהקדמתו כ' נ"כ קנה לך חבר" רמז הקולטוס יהא לך חבר כ"ו :

ובשו"ע ארה (פי' תקפ"ט סעי' ט') ואם שמע דבר חרוש (בתוה"מ) מותר לכתבו כרי שלא ישכה. וכן אם יראה ספר מחרש מותר להעתיקו אם לא ימצא להעתיקו לאחרי"ם. ובשע"ת (שם) וז"ל וזכר"י כ' תשי כתי' סה"י הלוי סה"י"ש שהי' קדמון ושואל שאלות ח"ו השמים ומשבי"ם לו ושאל אם מותר לכתבו פי' ופסק הלכה בתוה"מ, והשיבו לו אוהב ר' שערי ציון המצוינים בהלכה שמחשישן ארוש בהלכה ומעמידים אותה על ברי' אותם שערים נאהכים יותר מכל משכנות יעקב כ"ו. ואם על אכרת כסף התור מלאכה בתוה"מ שכיב וכשי"ב שיש לחוש על אכירת המרגליות היקרות שהם מברות ומחשבות התורה היקרה שיש לכותבם שלא ישחכו ויאברו, וכל הכותב אותם מקבל שכר עליהם :

ובשו"ת אקנת רוכל למרן ב"י ז"ל (סי' י"ד) אשר נאון. אחר החרעם על הבי' ז"ל שהשיב לו בקצרה. וכתב לו הנאון אשר כוראי גנית אצלו תחשובה באריכות ושלא לו בקצרה. והשיב לו הבי' בה"ל: ה' האמת איני יודע לרדב"ם ההם ואי' למה יהשוב או יאמין על שום אדם כדבר הזה כי אינו מפועל השכל, כי מה בצע שימריה האדם וימטיניו ויצפינהו ונמצא מורדו ופועלו בלי תכלית סאנפ ותהו יחשב לו :

ומתורת משה הוא ה"מכ"ס ז"ל לסדרו. (בהקדמתו למורה) שאין לחוש מהסדרים עתק כנאווה ובזו על מחברי פסרים חרשים ח"ל: כשיאות לאחר פעולם ולא לעשרת אלפים ככלים אני סחכר את פסרי בעבור האחר, והנאון הק' יעב"ץ כספרו מנרל עוז (בעליות הראה) וז"ל ואם כותב חידו"ת ומסר לרבים אין קץ לשכרו וצדקה עומדת לעד, כוראי אין הרבצת תורה גדול מזה זכות הרבים הלוי בו כי חלמירי הרבה וישמטו וחרבה הרעת את ה', פור רבריך בארבע דוחות העולם ולא ימלט שריצא מקסוטה שר"ת תביבין עליהם ויעשה פרי הבואה ויתקיים ע"י כי לא תשכה ספי זרעו עכ"ל. (מובא בהקדמת ס' אלפי ישראל) :

גמ. דאיתי כס' סגולת ישראל בשם פ' עיר מבצר עד סנ"א וז"ל. כ' בוודר (ויחי) אמר ר"י לית לך חובא בעלמא ולא אית לה תשובה בר מהאי חמא פנפם הברית, (ע"י נרה י"ג ספ' כלה פ"ב ושוע"ע אהע"ז סי' כ"ג ובנ"י סמארי חורש תשרי מאס"ר. וחשו סה"רש"ם סי' ג"ח) וההקנה לזה כתוב בעבורה"ק ח"ב וכו'. וכן י"ל ה"ב, עולה ומתאה לא סאלת"ם—מ"ט—, אז אמרתי הנה באותי במגלת ספר"י פי' להרש חרדות לחבר ספר ומכפר על תמא הג"ל. ושם בשם פ' אבות הראיש שהוא תיקון גדול לחסא הג"ל כי הרוע יוצא מהמוח ותיקונו שריחב בסומו לחדש חר"ת ולכותבם בספר. וכשנא ע"י שיהול ה"הפוס"ם. ובשם פ' יסוד מערי כתב רמז רמז דמסע"ת. אז אמרתי הנה באתי במגלת ספר כחוב על פי' לית ברית רמז מה שכתוב ומחבר ספר הוא תיקון לפנפם הברית. וסימן קרי, וכתבי, ר"ל אם חבא ח"ו בפנפם קרי תיקונו הוא כתיב שיכתוב ח"י תורה והוא תיקונו. וזה יש לרמז נ"כ במשי' (בסנ"א), ובבואה לפני המלך אמר עם הספר ישכב מחשבתו ויעה"פ פי' ח"ב שכתבה הנשמה לפני סמ"ה ית"ש ואין אדם צדיק ובפרט במתא הג"ל. ובעון משכחות רעות המביאים לחסא הג"ל. אמר עם הספר"ם אם התרם סריא שהרבה טרה בתורה מותר עוני ודחק. והבר ספר והוציאו לאור—, ישוב מחשבתו הרעה" פי' אומר השי"ת שישכב מחשבתו הרעה שגדמ לחסא הג"ל ותבוא הרהוד תורה ותכפר עליו. וכזה י"ל"ם. זה ספר תולדות האדם" פי' זה ספר מי שחננו השם רכ"י"ת מוח תולדה ולחבר, ספר"ם ספר על גדולות אדם עכ"ל :

ובמדרש ששואל על אבות (צ"ב) על מ"ש ריב"ז אם למדת תורה הרבה אל תחוק טובה לעצמך וז"ל התורה שנקראת פו"כ אל תחוק לעצמך לכו ולא תרצה ללמדה כי לכן נוצרת לעצמך וללמד ומתייב אתה ללמדה לאחרים עכ"ל. ואני באתי אחריו ומלאתי את רדב"ו בכה פס"ים, כי לכן נוצרת" שיש רמז בכתוב כי לכן נוצר כמ"ש (באיוב ה') אדם לעמל יולה. לעמ"ל נוס' ללמוד על מנת ל"סר. הרי הדכלית הברואה ללמוד ע"ם ללמד :

ובזה ביארהו ילקוט תמוה (קדושים) אמר הקב"ה לישראל הואיל והקדשתי אתכם לשמי עד שלא בראתי העולם לפיכך היו קדושים בשם שאני קדוש ע"כ. והמאמר אומר דרשוני (ע"י באוה"י קדושים) ואקדים עוד מה שצנינו (בחולין ז' ע"ב) שאמר רפכ"י לדבי כמרומה אתה שמורד הנאה מישאל אני ישראל קדושים הם שי יש שרצה ואין לו ויש מי שיש לו ואינו רוצה בו. והקשו בתוס' למה אקרי קדוש מי שיש לו ואינו רוצה, ומתרוצו דאפי"ה אקרו קדושים שמסנן את תכרו לאכול אצלו מפני הבושת. והמהרש"א ב"ח"א פי' וז"ל דה"ק אין אני מורד הנאה אכל ישראל קדושים הם והנהגה מהם כאלו נהנה מן ההקדש ובא"ו מעל דיש רוצה ואין לו ואסור ליהנות מסנו כדאמר"י אסור ליהנה מסעודה שאינה מספקת לבעלי' ויש שאינו רוצה ויש לו ואסור נ"כ ליהנות כסן ההקדש דכתיב אל תלחם את לחם רע עין עכ"ד :

ועתה נבוא להבנת הילקוט הג"ל רש"י ה"י מקום למעט ח"ו כמ"ש הכ' קדושים חמיו ע"ד ישראל קדושים שאמר רכ"י"ת על מי שיש לו ואינו רוצה ע"כ נ"כ קדוש שאמר ליהנות מסנו כמו מן ההקדש כפי' המהרש"א ז"ל. לזה מקדים הילקוט אמר הקב"ה לישראל הואיל והקדשתי אתכם ליהנות מסנו כמו מן בראתי העולם. וכוננו ע"ד שפי' הכ' (ירמ"י פ'), כה אמר ה' אל יתהלל החכם בתבכמו ואל יתהלל הגבור כ"ו ואל יתהלל עשיר בעשרו כ"א בואת יתהלל השכ"ל ירוע אחי כי אני ה' עושה חסד ומשפט וצדקה בארץ כי באלה הפצתי גאום ח"י. וצ"ב אומר. ככפ"ל החכם, בתבכמו, הגבור, כנכונותו עשיר בעשורו ותי' די לוטר, מתחב"ם לכו, וכן תגבור, והעשירי לבו ;

אמנם ה' סודה בנצבע כי לא טוב היות האדם לבדו לומר לצאמך: שלום עליך נפשי! ומה לי ולוחתי לבכות ולהעיל לאחריים? לא זה הדרך ישכן אור! יצא ולמסר מי שמוסר (פ"ג א"ת ה) והמתוך בדרך יחידו וכו' הרי זה מתחיל בנפשו, היינו מי שחולק בדרך טוב יחיד ואין דאגתו לבכות ולהעיל לאחריים הרי זה מתחייב בנפשו, ועפ"ז פירשתי מ"ש (שם) כל שחכמתו מרובה ממעשיו מסתיר לאילן שענפיו מרובין ושרשיו עומקין בו! אבל כל שמעשיו מרובין שחכמתו רומה לאילן שענפיו מועטין ושרשיו מרובין שמוטו כל הרוחות שבקולם באות ונושבות בו אין מיוזן אותו ממקומו, ואמרתיו כי מ"ש מעשיו רומה למי שעושה רושם בחכמתו, ופועל טוב לזולתו, שמתחייב את אחרים, וכבר אמרו כל המוכה את הרבים אין חסא בא ע"י, וה"ש, כל מי שחכמתו מרובה ממעשיו, שאינו מוכה אחרים בחכמתו, ואמר: אם חכמתו חכמתי לו, רומה לאילן שענפיו מרובין ושרשיו מועטין שרוע בא ועוקרתו! כלומר: אין לו מעד להנצל מרוח רעה הוא היצרה"ע הסכנים בו רוח של שטות קיסעא ועקרו ממקומו של עולם, ואינו במוח שלא יחמא, אבל אם מעשיו מרובין שהועיל בחכמתו לאחריים ויכה את הרבים, זכות הרבים עומד לו וכל הרוחות שבקולם היינו כל כחות היצרה"ע וכת דילי' לא יזיוו אותו ממקומו ש"ע ית"ש ואין חסא כא ע"י, ומה נמצאו אמרי יושר של הכל"ע (דרוש ע"ז) ע"ה"כ בראות ה' ררכי איש גם אויביו ישרים אתו (מפלי מ"ז) באם דרכו מרובין בעיניו ית"ש, או גם אויביו הם הרשעים שהם אויביו ה' ישרים אתו ית' שישתדל להשלים ולהחזירם בתשובה לעשות שלום בניו ית"ש ובינם: **ובה'** יצתיו לנו דברי ה' הנ"ל (כירמי') אל יתהלל החכם, בחכמתו! דייקא ואינו משתדל להחכים לזולתו, וכן הנבחר, בנבחרותו! דייקא שהוא לעצמו נכוד ומושל ביצרו ואינו מלמד לאחריים להיות ניכ נבחרו כח עושי דברו ית'. וכן עזיר, כעשרו! דייקא שאינו משיפע לאחריים מסוכנו, ועושר ששמו **אך** לבעוליו הוא לדעתו, כי אם באת יתהלל המהלל, השכלי' הוא פועל יוצא לאחריים, יודע אותי' היינו להדבק במדותיו ית"ש, כי אני ה' עושה חסד ומשפט! וצדקה בארץ! כמו שהשי"ת דרכו להיטיב ועולם חסד יבנה בשביל עשות חסד בארץ, ככה יתנהג האדם במדותיו ית"ש, ויתפרש לנו בזה ה' (תהלים פ"ט) חסדי ה' עולם אשריה לרוד דוד! אודעי חסד אמונתך בפי כי אמרת: עולם חסד יבנה! הרצון בה: **ולכך** הודעתיו אמונתך בפיות עמך בית ישראל—כי אמרת: עולם חסד יבנה, כמעשיך אלקים עמדי שבראת עולמך כחסד ה' ה' יבנה! כדברתיך ית"ש:

עתה יונח לנו סאר הילקוט הנ"ל אמר הקב"ה לישאל הוואיל והקשיתו אתכם לשמי עד שלא בראתי העולם בו ירל כל תרמו בנפשכם שאני מצוה אתכם להיות קרושים בבחי' הקדושה של רפכ"י שאמר ישראל קרושים הם. לכלי יתנו אחרים שמעשיכם [ע"ד שפי' בסי' נועם מנדום (קרה) ע"ה"כ כל העדה כולם קרושים וז"ל: יש לומר ע"ד ישראל קרושים הם וע"ש במדרש"א ז"ל ואין ליהנות מהם] ולכל יקחו לקח מחכמתכם וכדוהם—אמנם סכני תראו וכן תעשו כמו שאני הקדשתי אתכם לשמי עד שלא בראתי העולם ועליהם לפני בחשבה כשכיל לעשות חסד עם בריותי—כן תעשו גם אתם והיו קרושים כמוני, כשם שאני קרוש' בבחי' הקדושה שלי לעשות טוב וחסד לזולתכם, להשלים את אחרים כל הימים:

אחר הדברים האלה אלכך בדרך ישר ואשובה אל נושא המסמר הפלאי (ברכות ו' ע"ב) כל הנהגה מסעורת חתן ואינו משמחו בו וזכ"א, א) הלא כתוב מפורש הוא (שפי' מ"ב) כמפוש חתן על בלה ונו' שמשמעותו הוא כדבר הידוע ונלוו לכל שהחתן הוא שש ועלו ביום חתונתו ואך למותר הוא לשמחו, ויותר ה' מתאים הצוויל לשמח עניים ואביונים ולהרנין לב יתום ואלמנה. ב) מ"ש וכל המסמחו זוכה לתורה שניתנה בה' קולות: מה ענין זה דוה? (עי' בחאי' למתיר"א ג) להכין מה טובם ש' החמשה קולות הללו:

אבר מנולת טובה מפונה ומוטנה בדבריהם ז"ל, כי נודע שהקב"ה ית' סכונה בשם חתן כמו שזא' (ישעי' ס"ב ה') מושח חתן על כלה ישש עליך אלקך (וכי' בספר התנאים ית' דאנזינ' ות"א בין ישראל לאביהם שבכש"ה מיוחסים לה' ה' ישראל נאנארי ז"ל) וכן אומרים בהגהת תפילין וארשתין לא בו' ששפ"ה מ"חס לבנס"ו כאלו היא ארוכתו, והמסעודה של החתן כביכול ית"ש היא החדה והמצוה כמ"ש (משלי ט' גה) דכו לחסו בחכמי ושתו ביין סככתי, והיא החורה שנמשלה ללהם ויין, והנה החורה חלוקה לחמשה תומשי תורה, ונרמס בחכמה קולות, (ובזכרוננו שכן ראיתי במפרישי ע"י שה' חוששי תורה נעמים בה' קולות) והיא הנרמס בדבריהם ז"ל כל הנהגה מסעורת, חתן! כלומר: כל הלומד תורה והיא מעוררו של הקב"ה שנקרא חתן כביכול ית"ש וכפי שהקדשתי למעלה לרצוננו ית' שילמדו ע"מ ללמד וזו סוכיפים בה בפמליא של מעלה והוא שחתנו ית"ש שאמר ונעשה דצוננו, גם אי' במקובלים קובי'ה חרי בפלפולא, והפלפול הוא עם התלמידים וחברים, אי' זה אשר לומר תורה ואינו מלמדה כאלו נהנה מסעורת חתן הוא הבורי"ש ואינו משמחו לעשות רצוננו להשפיע לזולתו, הרי הוא עובר בחכמה קולות, הרצון שלא לחשב לו לימודו כחמשה קולות הם החמשה תומשי תורה לרצון, אבל אם משפחו היינו שלמדו תורה ומלמדה מה שכרו וזכה לתורה שניתנה בה' קולות, כלומר: וזכה שהתורה תהא נקראת על שמו תורה דילי' והוא סענין הנובע שמתגלים לו פעמי תורה רוי', וכמו באר מ"ס חיים אם לא ישאבון סמנו אינו נובע, והמעין נעכר ונרמש והמקור נגח, אכן אם ישאבו סמנו הוא נחל נובע ויתכנה וזולת, כן הלומד בפ"ע בד בכר, חכמתו פוחתת והולכת, אבל אם מלמד תורה' לאחריים חכמתו מוספת והולכת כמ"ש ומתלמידי יותר מכולם (מכות י"ד ע"א) וי"ש וזכה לתורה כי ע"י השפעתו לזולתו הוא ניכ נשפע בכל עת, ביתר עז וביתר שאת:

עז כן אקוה לך' כי הקולות יתדון, והקנאים לא עוד יפצו מה עלי ללון, ולא ירחיבו עוד לשונם, ולא יתנו בגרוהם, וז' הידוע ועד כי לא לנתול כבוד הקמים באתי, ולא להתפאר מנסתי, בספרי זה אשר לאור

לאור הנצחתי. ולא למען בצע כסף להרוחה, נגשתי אל המלאכה; כי לא נבחר עצמי ממני, ולא מוכה בספרים הנני, ומכיר אני את מקומי, "כי חברי זה לא יושיבני על נפירי". והכסת ספכן כמנוני—הבוני, לא תשא פיריחבותא. ובפרם מעשה תפרוס הכל ביוקר, ואין קונה" "נמ ספר חשוב ויקר, "ורובם כבולם רצים למפיריתתעושים, ואין פונה לספרי-ספרים, ומעשים הם בני-עלי, שוהרי-ספר ותשי—ואם תמצא יסמאון יחירי-מטלה—הלהם אשכר ואוחילה? אמנם כן; כלי-נפש הם סוכנים ועומדים לקנין—אבל הישר להם דבר שבמנין... ואיך "איפוא למי ולמה אני עמל ומסתר סמוני?—: **אכן** רוח הוא באגוש כאסור למעלה (בשורה אבקת רוכל) כי אינו מפועל השכל, שימרח האדם ויצפנתו בתחיל—ונמצא פועל בלי תכלית נרצה, אם אינו סמיך מעותיו הרוצה, ואני מעודי תלית בין החכמים נחלה, ובחורתי ה' עמלתי, ינעתי ומצאתי כדי מרת, ומתורה רבתי רליתי, ולאחרים השקיתי, ועוד בחותי בעיר פרעמישלא רמ, בית תלמוד את מחקי לא מנעתי, ודברי ליעקב הנדתי, מדישבת בשבתו למדתי, והכל בכתב בחפלה ה' עלי העליתי, גם בפלפול עם חברים פלפתי, ורבה שרת ערכתי, ואת "הכל בעזתי יפה עשיתי, בעמי הכל על לוח העליתי, ויש ת"י חבור גדול על כל התורה, גם חבור על פלפולים, והגהות לש"ם ושר"ע, ודרושי חפץ לכל המועדים הנדלים, ולכל יומי-דפנא, ה' יוכני במרה להוציאם לאורה:

והלא צבא לאגוש עלי ארץ—ומי נבד יחיי ולא יעבד עליו כליון וחרץ?—ונגם אני הנבר נתתי אל לבי וראיתי, לזכור אתריתי, כי יס'הזקנה משמששים ובאים לקראתי, ע"כ אמרתי סמי אעשה גם אנכי לביתי? וחס אנכי על עמלי אשר טפחתי ורכיתי, שלא יאסרו: לתרו והכל כחי כליוני; ומלתי כבר אסורה, שרצון הבוי"ש להרמת לו, לזכות לוולתו במפעלו, להעלות על ספר, לחונן אתרים בסחן אמרי-ספר:

ולרעתי הוא כוונת המאמר (אבות פ"א י"ד), וכשאני לעצמי מה אני? כלומר: כשאמחיר חכמתי בקרבי אך לעצמי אחי עמי—מה אני? מה יתן לי ומה יוסף לעצמי ענות עני—ע"כ אמרתי גם אני: **ואם לא עכשיו אימתי?**—:

אי-לואת ראיתי ונתון אל לבי לתבר ספר כזה, שירי' בו מהו ומהו, לפלול ורבר תלכה, דברי אנדה ודרושי ספחה, מנחה בלולה מכל מיני מפעמים, שימפעו בו כל המפעמים, קעול תחונ נחלה, המראה במרכולו, כל מיני מחורות, זולות ויקרות, לבר כסוב בעניניו, למען יקפצו עליו קניניו, וישקרו על "דלתי-הנתוחו, כי כל אחר יפיק שם רצונו ותשוקתו. ככה אנכי לא ארע כמה אמצא חן בעיניכם—ומה תשאלכם נגשמם—ונסמ את דברי תלבל—ראימא מלחא דרתקבל?—לכן הירסוחי קולי קול דודי ואקרא נחמשה קלות, חניבות, ערכות, שוים לכל נפש יקרה, ללפול ולסבא, כמו כן לבעלי-בחים וסוחרים, לכולכם דברי אמורים, בחרו לכם כסוב בעיניכם, כל נח יקר וסוב לפניכם, וכן תגרונו ח"ל (ע"א י"ט) אין אדם ולמד תורה אלא במקום שלבו חפץ, כן בחבורי זה כ"א ימצא בו חפץ, איש נפי שלכו, ילקחו לו. אמוד' לנולגלת, כל איש לפי הליכותו, והו יהא חפץ סכל עמלי, אם הכל יאסרו: מה שמרת המחבר לא מרח אלא בשבילי...:

עתה ירעתי גם ירעתי כי קראי הנכבדים לא יולו רק בחר שמעא, כי אדם גם בחר שסא, וירצו להתקוות על שם חבורי קול דודי מה טיבו, ומה מעש יש בו?—הנני מודיעכם כי שמי בקרבנו, שאני נקרא בשם דרודי מלא יוד ע"ש כ"ק דר"ו איש אלקים קדוש מור' דרודי שפירא וצ"י אבריק דינאב ולא אפונה כי גם לכם נלוי וירוע שאביו הנה"ק ארומו"ר קני מוהרצ"א וצ"ל בעמ"ס בני יששכר בא לבקר את בנו תלוי, בחליו, וצוה להוסיף לו אות י על שמו, וע"ש כך קראוהו דרודי מלא יוד, ואמר כי הויד' מסוגלת לרפואה כי, מצונו רב"ל (כרכות ה') יהב ל"י א' יודי (היני ה') ואוקמי. (סובא ש' עשר צחצחות מערכת ח' כ"ה) הרי לפניכם מלחא במעמא כי ע"כ שם ספרי, קול דודי' כי אתון של דרודי כאתון של דרודי:

עוד טונתי בזה כי רוח ה' וקולו כביכול המכונה דרודי (בשיר השירים) דפק בי ומלחו על לשוני, והוא ית' בחסדי הגדול הנני, ונתן לי לשון למודים לדעת לעות, לבשר צדק בקהל רב כיאות, ועלי להורות לרבי אלקים צבאות, ואני הפלה עוד יראני בחורתינו נפלאות:

גם אהחא בכבוד האכסניא על תורה (בכרכות דף ס"ג) הוא מ"ח הרב הפוגל וחסיד חב"ל ובאיש חבונה בנשיך אחי אמי הנניד כש"ם משולם וזשא נאלעד נ"י בעיר פרעמישלא, אשר החויק אחי כמה שנים אחר חתוני, והספיק לי ולב"ב מחיתי, וישבתי במנוחה שלמה על התורה, ישלם לו ד' כפעלו, ומשכרתי תר' שלמה כנפולו, ואידיך ימים, ושנים טובים בעימי, עד עמור הבהן לאורים ולחמים, ולשם זה ' חונתי נ"כ בקראי שם ספרי קול דרודי כי חתני נ"י הוא גם רודי אחי אמי, והוא ע"י חסרו והמקפתו ענני בקול שיכלתי לעטוק בחורה כל ימי משך שבתי עמו בלי מפריע:

עתה באתי לכתוב זכרון ספר דרודי יחומי, למען ירעו ודורתי את מקור חוצבתם, ויחיוקו ללכת ברכי אבותם

(א) **אנב** אורחא אלמל על הספר מה עקמתי בזה דבר הפלא ופלא, כי כלן מרומם על הכפולה. כי הרי"ח מן יכב ל"י ירי טוח קס ילי. ה' מע"ב עמוס המסוגל לרפואה, גם מרומם מ"ס חו"ל עסקינא טרל הכפולה קודם פמכה (מגלה י"ג) כי בכסוב י"י לזורך ימים כר"ס י"ט קס ילי ונסמח מכה. אי"כ נחמ הכפולה קודם למכה. כי קס הכפולה כר"ס ומ"ס כס"ח ודפמ"ת (פ"י כנגלה דפקא קעד מעין זו):
 (ב) **וע"ד** נחמ י"י מרומם כלן עמו י"י כי קול דרודי נממטרי ק"ס מעין קס דר"י כנגלה. הי"ט י"פ ס', ס"ג, י"ט ס', ס"ג ו', ג"כ נממטרי ק"ס. (פ"י ארלה דפקא רמ"ג):

אבתם, יחד' שלא נבוש בם ולא יבושו בנו. אבי מורי הרב המופלג כותירי חסיד ועניו בנשק' וכו' מו"ה פונתם ארי' זיל שר' בעיר דינאב, בנו של הרב המפורסם בצדקו חסידותו ופרישותו, וכבודת הכנסיא בגשק' כשם אכר'הם יורשע העשיל זצ"ל שר' בעיר בירוש' (והוא נתיי' על ברני אבי אמו הנה"ק מוהרצ"א זצ"ל בע"מ בני יששכר, אחרי מות עליו אמו כשהי' עולל ויונק, והבב כבספת אחי' עם זקנו הנה"ק רבינו זצ"ל כגו של אוהו צדיק הרב הגדול חבורה ומע"פ כש"ש נעקב (המכונה יענמשל) זצ"ל אבר'ק ברעיוב ופורקא ושם מ"כ באהל יחר עם אביו ה"צ הנאון הקדוש נקש"א*) פנתם ארי' זצ"ל שהי' סקד' אבר'ק דינאב, ונלאוניב, ואח"כ כבורקא ושם מ"כ, (מוכב בנ' תכנין דאורייתא הדרסם במוקנאשם שנת תרנ"ו מרבינו הנה"ק מוהרצ"א זצ"ל בחיותו שם אבר'ק) בעסמ"ס, חשב האפור' ו, כתפוח האפור' ע"ש בצוואתו הנופסת בראש ס', כתפוח האפור' שרמו בצוואתו, חתבה חתבה הרבה שנים לפני התמלקותו, את יום פטירתו, שכי או' לי כי ברתי' וכן נפטר בשנת תר"ג. וע"ש באנה"ק שכי אליו הנה"ק כדאחיל זצ"ל וסכנתו בשם איש אלקים קדוש וכתב אליו בענוה יתירה ומקשוש שעורר דחמים בערו לחתונה כחו עם הנה"ק ארמור' ר' יחוקאל משינאווע זצ"ל, והשאיר אחריו כת"י הרבה מלכב המפורסם הז'ל ולא יכינו לאורם, וכבספר שי' החדש להר"ג מוהר"א איינינא ז'ל סביא כשמו דבר נפלא (כפתמי' אורייתא כ') עה"כ לא תהי' ששכלה ועקרה בארצך, דהנה יש בישראל ז' עקרות, שרה, רבקה, רחל, טהה, צלפוניא אשה שמינית, וירושלים נקראת ג' עקרה וכתבי' רני עקרה לא לידה והו' עקרית הניל ה"ה בנגד ימי השבוע וירושלים כנגד יום השבת, והנה שש עקרות כבר נפקדו, רק העקרה השביעית היא ירושלים עריין לא נפקדה בעוה"ז, וא"כ לא נמלאו עריין מספר הימים שבשכונ' ע"ש לא תהי' ששכלה ועקרה בארצך הינו בארץ ישראל היא העיר ירושלים, אם השי' יפקד גם אותה לטוב או, את מספר ימין אמלא', יהיו סמולאים כל שבעת הימים ודפתח':

הו"א הי' חתן הנה"ק ר' לויב' זצ"ל אבר'ק נלאיב אחי אביו הנה"ק ר' צבי הירש אבר'ק סאקלוב זצ"ל בעמ"ס אמרת הצרופה עמה' (ז' לי הנה"ק חוקי' הדרות המפורסם מוה"א איינינא סג"ל סרוקלא ז'ל ששמע אשר אביו של הנה"ק ר' אבר'ק סאקלוב בעמ"ס אמרת הצרופה, הי' שמו הרב ר' פנתם זצ"ל ומ"כ בק' קורסא באונגארן והוא הי' חתן הרב המפורסם ר' כשה רוקח זצ"ל נכד הנה"ק בעל מעשה רוקח זצ"ל, והוא הי' ג'כ אחי הנה"ק ר' חיים זצ"ל אבר'ק דוקלא שהי' חתנו של הנה"ק ר' יצחק מאיר סאפסא זצ"ל בנו של הנה"ק רבינו זצ"ל אבר'ק דוקלא שהי' חתנו של ה' האחים הצדיקים הז'ל הי' הנה"ק ר' אברהם סמופושין זצ"ל אשר ירוסו הולך עד הרבי ר' העשיל זצ"ל, (ואיזו הרב ר' אי"ה ז'ל סבורסם הי' נקרא ע"ש רבינו סאפסא, ושעמתי ספ"ק איזו מור' מו"ה מו"ה אברהם זצ"ל אבר'ק' ששכח'התחן כ"ק זקניו מוהרצ"א זצ"ל מו"ה נבא, עם כ"ק זקניו מוה"ר פנתם ארי' זצ"ל סמוקא, התמאר סמו ושמו כי זכה להתקשר עם נוע קדוש כזה ואמר שיחום ה"צ סחי' כסורקא במשך עד ארבעים דורות רבינים גדולים צדיקים, וכידוע שם משפחתי ארי' נמשך מזה שא"ז הנה"ק סמוקא ר' פנתם ארי' זצ"ל הכב את שמו מארי' זצ"ל):

אביו הי' הנה"ק ר' צבי זצ"ל אבר'ק סאקלוב בעמ"ס אמרת צרופה ע"ה"ז והי' מפורסם לנאון וקדוש וכסבור בההסכמות של ספרו, והנה"ק ס'לאניצ' בעל חומת אביזל זצ"ל קוראנו בשם סחי', גם הרב אהרן הפס"ק מו"ה ששה בעיריבלוב' אבר'ק קומנשין ישן קומנשין במח"ס, וע"ש בהסכמת סחי' הנה"ק אדורט"ר סמאנדו זצ"ל, גם בהסכמת הנאון הני' ר' יוסף שאור ז'ל אבר'ק לבוב, כולם מעיינים ומקיישים אוהו ואת ספרו עד להפליא:

ולוכר עולם ההי' חסידות הצדיקות אשר חיל בת קדושים מרת נבא ציריל ע"ה (ה"מ) בת הרב הגדול החריף ובקי ענותן ושפ"ל ברך מו"ה (א) משה אליעזר ז'ל (שנחמנה בחיי אביו ז'ל להיות אב"ר

א) ושמעתי מפי רכב הי"טס המפורסם נשם טוב החסיד ר' יהושע'י הוסקלאכער ז'ל שכתב מפי כ"ק זקני רכב גדול' ר' יענבשי זצ"ל אבר'ק טורק'כ בספרו לו שכינוהו אביו הנה"ק בעל תפוחי האפור' לאחר חתונתו סמוך ע"ש חותנו הנה"ק ר' ליב' אבר'ק נלאיב זצ"ל, וחתום הי' מחסידו זולנין, ודכו החווה סק' שאל אותו על חתנו המפורסר לו עד למלח', והסתפק החווה הק' שזיב' לחתום בלאו הקדוה, וכעוה כרד הי' מנלאוניב לביטו, סיפר לחתמו הנה"ק גדולות ונפלאות מרבו החווה סק' להליב' לבו ולמקשו' שיטע ג'כ לבס, אבל חתמו הוא וקני סק' בעל תפוחי האפור' זצ"ל אמר בהם על אכדת חתום שהי' יושב והונה כמורה במחירא, ומסלח' הכרזו עוד אז להי'. גם נ"ס מכתובתו הקייטור, והי' לר'ך בבלות זמן רב כביספס בוחל', ויהי' כדבר אליו חותמו יום יום—דורק מפי סק' ואמר: אלו חזקתי לי ענלתי-ב' (ביו"ד) טעמ' יקר לנבולין הייתי טעמ' ולא עברו ימים מועטים, ודפק פחאום כערי על התלון ושאל: מי רזלה ליסט לובלינה יקחשו עמו בפנלה-הב' אשר לו, או לא הכיסי' ליסט, ויך חוק' לביט חותמי לביט חרבה הפרידה מתנו ומב'ב והכיני' לו לידה לר'ך יושב לו על העגלה והיטע ולאחרי' הכיר נרדס חוק' וישן עד שגיבט לחתום חתלו, ושם הקילו הענגון משמנו, והלך חוק' לביט החווה הקדוש, חס סמד ככר על פתני ביתו, וכהשיטו יד לשאלו לשלום חתמו לו החסה סק' בזה"ל: א, כדיעטיקייט פין א יענבשן חתן מקרי' לו זין אליהן עכ' ואל מע' איים פארת'ן לו מיר' ומי' הוא הסמוק' בלא קדוה ועטסה אי' מתקורכו' זיי' ומכירא: *

ב) ברבר קריאה שמו משה אליעזר שמעתי מ"קני זקני זצ"ל דבר פלא, כי כבולו לראה אמו הרבנית ס' מרת עמי'נה מ"ה בלחוס את הנה"ק ר' משה אליעזר המוסקלאכ' אשר החלמנו לו לא כביר בדיחה כ'טכנו דרך עיר'ה קריפט'ס ומקורב נעטר נביבו, ויפק' בתלוס שקראו את שם הילד היולד על שמו, ומיך משמנה יוספ'ר לנעלה הוא זקני הנה"ק מו"ה אברהם זצ"ל, והיב'ז לב, כעלה כי הוא לא יאמר דבר, כי אם רביט המהר"א ז'ל

הקרמה

אבי"ר פה"ק קריפמש, אולם בעוה"ר נפטר בחיי אביו) בנו של ארתור צדיק מאד קרישא אשר יצק סופ"ע על ידי הרבה קרופים מפורסמים מורות קרטונים, וכל צדיקי דורו הכבדוהו. מאד וגלוי לכל שהי' משום לילות כימים כק"שם אברהם. גאלער זצ"ל אבר"ק קריפמש. וישב על כמה הרבנות ששה ושבעים שנה ובחפ"י ימים וימיהו משה ושלש שנה. ומשם לא כתבה עינו ולא גם ליהת ער יוסף האחרון. (מבואר בארונה האביר, ויקונן דו"ר (המפורסם) ואז"ו ה"י משה אליעזר ז"ל ה"י חתן הרב המפורסם בנש"ק מו"ה משולם זושא שפירא בן הנה"ק מהרצ"א זצ"ל אבר"ק דיגאב. (מוכר ג"כ בם' הקות המכין דאורייתא) ונפטר בחיי אביו, ובתו היא אם אביו הרבנית הצדיקת המפורסמת מרת רבקה רחל ע"ה, והיא נתגדה ג"כ בבית וקניה הנה"ק מהרצ"א זצ"ל. אחרי מות עלי' אביו זצ"ל ואמה בקטנותה, ואחרי פטירת וקני רבינו מהרצ"א לקחה בנו הה"ק דו"ר מורד רודיל' מדיגאב, לו לבת, ע"ד שהביאה לידי היתון ע"ב בן וקני הרב מקריפמש, ואז אמר כי ישמח לבו בהתמלא כעת רצונו אביו הקדוש רבינו מהרצ"א שהתחוקק מאד לרבך בורע אברהם הרב מקריפמש בחיים חייוהו, ונשתלטה כחשבתו לאחר פטירתו:

אא"ן הה"צ מקריפמש ה"י חתן בתו של הה"ק הנסתר סמיר ונעלם צ"ע מו"ה רודיל' מקריפמש (ומ"כ פה"ק באהל יחד עם בנו הנה"ק מו"ה אברהם אליקים זצ"ל אבר"ק בלאויב. ואשתו הרבנית הצדיקת פרת יענטא ע"ה. וחתנו הה"צ וקני מוה"ר אברהם זצ"ל האב"ד רפה"ק) אשר בדורו באו אליו לבקרו בהיכלו כל הצדיקים המפורסמים. ודבר ידוע הוא שפי אביו שב"כ הנה"ק מאפאט רבינו בעל אוהב ישראל זצ"ל ה"י אצלו, ומסופר מה שאמר עליו בשעת ההסבה כסעודה שהי' או פ' סכות. ואמר ה"ק מאפאט רחל על השלחן ע"ה"כ, וימסרו מאלפי ישראל' ודקדק בלשון ויבסרו שהוא לשון מסירה. והי' צ"ל וישלחו רחל על הצדיקים המפורסמים ישראל. או וילקחו' כמ"ש בפרשת אמרת וירשנו ז"ל בע"כ. אסמנו כשנצטווה משה לשלוח למלחמה אנשים צדיקים וכשרים (בפירוש') אנשים צדיקים וכן נבחר לנו אנשים, גם פירש"י ע"כ ויקחו את כל השלל מגיד שהיו כשרים וצדיקים, ודרך הצדיק להיות נבטא אל הכלם והתחבוא לו הצדיקים שלא ישלחום למלחמה כי לא היו זכאים והאוי"ם לב"כ בעיניהם ומצינו (בהולין ק"ט) שאמרה יהא אשר ר"ג לר"ג כל מלחא דאמר ל"ן רחמנא שרא ל"ן רחמנא סב"כ"א כחל וכו', ורמזה לנו התורה כאן שגם המסירה שהיא שנואה מאד בעיני השמים, ובכל זאת שרא ל"ן רחמנא לפעמים לספור בכגון דא, שצדק אחר הכרו על זכרו ומסר אורו שהוא צדיק, וכל שרא ל"ן רחמנא תכרו ותסוין עצמו. ובה האופן נלקחו לצבא, וע"כ כתיב לשון מסירה וימסרו. וכיים הה"ק מאפאט וכן הי' כשיבוא משיח צדקו, וימסרו לכל לקראת מ"ך המשיח, וימסו עצמם הצדיקים המסיתים בין הגוה וכדומה, כל אחד יאמר בלבו מי אנכי—עד ש"כ יספור את זולתו ויגלה שהוא צדיק, ואמר בנ"ש: מיר וועלן אויך פאמיר אונזער חבר ר' דודיל קריפמשער או ער איזט א צדיק ער זאל אויך ניון אקיינן משיח'ן—רש"מ ע"ה. וקני הה"צ מקריפמש זצ"ל שאחרי פטירת רבינו ה"ק מאפאט באה ז' הרבנית ה"צ קריפמש להתבונן בקרובות הה"ק ז' הר' רודיל' זצ"ל, לאשר שמעה מבעלה, האמה ישראל' כשהי' מתבודד הי' כוכה ושופך נפשו לפני הבה"ש וצועק: 'רבוש'ע' וואס בין איך ערענד ווי מיינ חבר ר' דודיל קריפמשער איהם לאום מען ריענע הש"ת כבנותה, אין מ"ך לאום מען נישם צי רוח' (כי הה"ק מאפאט הי' מפורסם לאיש סופת וקדשו ונדרו אליו הסידים הרבה והרדפוהו מנוה):

ממסופר שמע בנו הה"ק ר' אברהם אליקים זצ"ל האבר"ק בלאויב לזולבין: וימסור לו אביו הה"ק ר' רודיל' דרון בשביל רבינו החנוהו זצ"ל צרור סאטנאק להרתי, ובנו הרב מבלאויב שמר את המנחה כבבת עינו, ובכל עת משש בחיקו אהיו אהיו, ולפנים הלאו הלכו הסחידים רנלי לזולבין ולנו בכמה אכסניות עד בואם לזולבין, ובבואו אל איזה בית-מלח ותהי ראשית מלאכתו למשש את כל כליו ולבדוק אם צרור המאכנא שמור אתו—ויהי כבואו להתוהה ה"ק' אשר לו תיחב: ריה של כבור'—ונדק לי סמקום פלוגי ופלוגי... והי' חפשה לו את כל המקוטה אשר בדק שם אם האכסניה שמור אתו עמו:

יען אשר ידעתי כי גדולים משה הצדיקים וכל אחד יהתוקק לרעת הקורות אותם. ע"כ הנני מספר לפניכם קורותי נכבדים הגדולים והמכות שעברו על כ"ק וקני הה"צ מו"ה אברהם זצ"ל מקריפמש עד שנעשה חתן בתו של הה"צ הנסתר ר' דודיל קריפמש. והוא: זקני הרב מוה"ר ז"ל ה"י בן כפר סמוך לעיר סאטנור, ואביו ה"י מונא איש כשר ופשוט, ואמו היתה אשה נלהוה וששה נעבא צירול, והיא גדלה את כל בני' לתורה וי"ש, ובפרס את אמו הרב מוה"ר זצ"ל אשר הי' נעניתו מוכבש לתורה ולתעודה. והחזיקה אותו אצל מל"רים רבנים גדולים שלטר אצל הה"ק המפורסם המגיד שחרבא זצ"ל, גם אצל הה"ק ר' הירש נפע זצ"ל מהוסאקאב (מבואר בהסכמת וקני על הסידור, עולת תמיד') ויהי היום עמדה נפש וקני בבחירתו לבקר את פני הה"ק רבנו ר' מנחם מענדיל מריפאנאב זצ"ל, והתחבר יחד עם חברים שפסיכים כחור"י חסד ויאהור דרם לריפאנאב וקני עירא קריפמש. והתפללו יחד בביהמ"ד של הה"ק ר' דודיל זצ"ל, ויקרבו מאד ויבדרם במנונות ופטרם לשלום. אכנס אחד מהם והוא אא"ן מוה"ר זצ"ל לא פטר, ואמר לו ביהוד: 'בחרו אחד הריפותי, אתה לא תלך עמהם רק הי' אתי עמי במשיחתי וכשאסע בקרוב לרבינו הר"ר מענדיל'ע אקחך גם אותך ובצוותא תרא נפע לימ' וכן הי'; ולא עזבוהו עוד להתרחק ממנו, והדועי באבותיו שיבואו לשם וכתר אתם ברית היתוון לקחת את בנם לבת בתו, ולעת וקנתו הי' ז' הה"ק

ז"ל מדינאב יטוא על הנרות מילה והוא יקרא אל שם הילד כדלוגו. (כי דרך קני' הנה"ק מוה"ר ז"ל נבוא לבית ז"ל ה"ק מקריפמש ככל שחמתו בכל עת) וכן הי'. וקנתו מהג"ל אב' על כל הנימ' מילה, וכהניע ה"י ויקרא. שמה ביערל' עהה כרנע והבטי אל הכוס ולאמר משה אליעזר בן מוהה מוטר' ר' אברהם, גם הילדה הרבנית עמדה על עמקן כיהם ע"ה נבוק הביחמ"ד והתפללה מלך. גם ז' הרב מקריפמש שחמ' חי עין דרטי לרעמם, בשעת בהסכמ' למעוה ענה רבינו מהג"ל ז"ל ואמר: 'בעל ברית כמי יפלא בעיניך מה עין דרטי תמיד לפני קראל' עס הילד' אלכי מניע ככוס חה אשר על עמו נקרא מהרעה אלטי ככוס. וכן היום מהרעה אלטי ככוס הרב ר' משה אליעזר מההוסאקאב ומ"כ קראתי עס הילד על עמו'. והדבר הפלא ועל:

זה"ק ר' דוד"ל מני נחור. ונפלאות סמנו יספור כשבא אליו בנו הח"ק הג"ל אבד"ק בלאויב. עם צאצאיו אמר: רבושיע האר את עיני ואביס בכבדי ופתח את עיניו כרנע וראה אותם ואמר לי! ויברך את זי גזא תתן כחו בני ברכות (מבוארים בספרי ויקונו דויד) ונפטר כשיבה טובה בשנת תקפ"ד י"ג תמוז. ז"ע ועכ"א:

גם מאשנה הרבנית הצדיקה המפורסמת מרת יענטאמ ע"ה נפלאות שמענו ענגי אמת איש מפי איש אודותיה. הנה מנהגו של בעלה ה"ק ר' דוד"ל ה"י לפני חת הפסח לקנות עול כשר בן ח"י מאיש גאון בכשרות ויצוהו לשחטו עבורו. את הבשר הכשר הכין לו לשמחת יום. והנותר עם העור נתן להטבח למכור לנכרים. וה"י לו פה"ק איש מועד ומכיר ירא וחרד לרבו ה' ושמו ר' צבי הירש ז"ל אשר לקח לו המצוה הזאת להצניא להרב ה"ק עול כשר וטוב על תנ הפסח. ויהי היום והר"צ נבל אל לפני הר"צ לפני תנ הפסח והודיע כי כבר הכין לו עול טוב משולש אשר הוא בעצמו ראהו אצל הנכרי זה שמנות ימים, וצ"ח לעצמו סמני העגל צבעו וסדאנו. ויצוהו הרב לטבוח שבת והכין. וכן עשה. הרבנית הצי בדרכה נכנסה בלי יד אחר בדיקת חמץ להכין בשר העגל ולהבשירו כדת, והנה נבהלה ונסוגה לאחריה. יתוך לבעלה ותנר לו: שהריחה ריח נבלה ואי אפשר לה להכין הבשר שהעגל הזה ולהבשירו! ויאמר לה בעלה. אם כן: אל תווי בשר העני היא מאומה ולקח את הצלעים של העגל ונשא אל התא שלפני ביתו ותלה אותם על יתד. ויצוה עלי לבל תניד למי שהנעשה. רק תלך בבוקר בע"פ לקנות בשר כשר לירוש' ולראות איך יפול רבו. וכן עשאה ולא ידע איש מיה:

ז"רי בהצי הלילה ליל פסח כאשר נמר ר' צבי הירש את המרד ושפט את בנדין לשכיבה, פתאום שמע קול דופק בחלונותיו, פתחו לו! בלשון נכרי. הר"צ חרס מאד כי לא ידע מה לו—וילך אל החלון ושאל: מי דופק? הנכרי השיבו: פתחו נא הרלת כי דבר נחמן לי אליך. הר"צ בקש הרמ"ס שינחתו וילך לו כי לא הסכין באלה להניח נכרי אל ביתו בפסח, ובפסח באישון לילה, ואויה עסק יש לו עמו בירוש'—ויבך הנכרי ויאמר תוס נא! חמול נא, הערשקי' הניחתי לדבר עמך כי הרבד נחמן. ויפתח לו חרלת וירבד אתו פתח הבית, ויספר לו. כי את חסאיו הוא סוכרד כאשר ה"י להבכרי הוא פרה אחרת באותה הרפת וילדה נ"כ עול ביום שלאחריו, וה"י מראהו וצבעו דומה לעגל הראשון. וכשבא היתודי לקחת העגל נפש ונתן לו העגל ספרה השני, והר"צ הכיר בו כי דובר דברי אמת, ויחרד הר"צ וילפת והלך תיכף במר נפש לרבו ה"ק וכל עצמותיו רעדו מפחד. וכבואו לפני הר"צ נבלה ונאלם בסוף הפונות. ושאלהו הרב מה זה ועל מה זה? ויען ויאמר איך אשא פנים ואיך ארים ראש כי הכשלתו לרכנו הקדוש ונתת לי בשר תמותות ויספר לו כל העשה... והר"צ שמע ולא ענהו רבו, רק ציווה לקחת ביתו נו דוקן מן השולחן וזללכת אתו אל התא (קאמער) וילך וימצא שם את בשר העגל צלעים שלמים, אז הי דוחו בקרבנו והודה לו: הטוב שהצילו להר"צ מאכילת איסור כסאמרס ז"ל (חולין ז) השחא בהתמן של צדיקים אל הקב"ה מביא אתה תקלה ע"י צדיקים עצמן לא כש"כ. והוא פלא:

עתה אשא עיני למרום ואחלקה אל ה' בעת שהוא לאמר: ותאל וברך את ביתי היא אשתי הרבנית הצנועה וחמידה מרת חנה מנגדיל תחי' (נקדית ע"ש וקנתנו הרבנית הצדיקית אשת רבינו זקנינו מרציא זצ"ל מדינאב) אשר היא לי לעזר להנות בתורה, יהי נועם ה' עלי' ונזכה ונחיי ונראה נתת רקדושה אצל כל יוש"ח שיחוי:

זה' הטוב יפקוד לטוב את בתנו היקרה הרבנית הצי' נוסלת חסדים טובים חמסתילב מרת נאלדא ת"י ברבר ישועה הרב חמ"ס, ויתן לה הרייון בושקי' במרהר דיון, ונראה מפנה ביח נאמן נד' וחתרתו בקרוב. עם בעלה הרב הגדול ח"ק ובקי בנשיק כש"ס יעקב שענהנפש שלימא בן ש"ב הרב הני הצדיק בנש"ק ח"מ וכר כש"ס שמואל שיפ זצ"ל אבדיק ניעבולין. יברכהו ר וראה חיים טובים עם ה' היא בתנו ת"י ויבנה ביתו בקרוב בושקי' לנצח:

וכן תפנה אבינו שבשמים לברך את בתנו היקרה הצויה המשכלת מרה שרה כילא ת"י עם בעלה היקר הטופל בתורה ויראה המהיר שה"י בש"ס שמואל רוב נ"י פינג שריב בע"י וזואונילוב. הרב הח"ג החויב ח"פ סויה יחיאל מיכל פינג ז"ל ראב"דק דאבדאמי. יה"ד שיוכו לגדל יחד את יו"ח הנחמדים ש"י לתחומע"ס בעושר ואושר וב"ס מלה:

אנא השם! תוס נא חמל נא על בנינו יחידנו הטופל וחסד ירא את ה' כש"ס משה אליעזר נ"י עם ו' ת"י וי"ח הנחמדים שיח"י. הרם ד' הטוב את קרנו בכבוד בפרנסה טובה. ויוכו לגדל בנע"מים את ירח"ש לתחומע"ס וכן ריבו וכ"י בכמ"ס:

אחרון אחרון חביב. אלו"ס לטובה. במזכרת אהבה. איך מוכרתי אהבה. מרת שרה ביכא ת"י אשר הוא כמון ע"ש מעורו ואנכי מצוה. כמר יחיאל מיכל שיח"י בן בתי ה' מרת שרה ביכא ת"י אשר הוא כמון ע"ש מעורו ואנכי מלמדנו תורה, אנא השם! חקרה ואמצונו בכריות נופא ובנהורא מעליא. ויגדל בתורה וכמעשים מעלה מעלה. לשם ולתפארת אבותינו נצח מלה. ער כי בא שילה. בב"א:

ואיטא כפי אל כפים, לאבינו שבשמים. בחפלה לרוך' והשיעני ה' וחוקי ואמצני, ועוד חתיני וחקימני, ותן לאל ידו. ללמדו וללמד בשמחה ובטוב לבב, ונתן כמעלי צדק ונפשי תשובה. ונתת אנת סכל צאצאי וצאצאי צאצאי. שלא חמוש התורה מפי וספי ועלי זוער ועלי לרוך דור. וער נצח אראה אור. זיה"ד שיגיעו למעשה אבותי ורשעים והמהורים נשמתם בנוי מרומים. וזכותם ין בעיי ובדע' וי"ח לעולמים. ויהיו נא אמרי לרצון לפני שוכן רמים. ובא לציון גואל בקרב הימים. אמן כן יאמר ה'!

קיימטש ע"ז סאן. ג' לסדר ויפלא כבוד ה' את כל הארץ. כ"ד סיון. שנת: התורה והחיים ז' (פיס)

דויד ארי אבד"ק הג"ל והג"ל.